

Kartlegging av frivillige organisasjoner i Øygarden kommune 2022

Utfordringer, muligheter og samarbeid

Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner. Vi jobber for å skape større rom for frivilligheten gjennom å utvikle en god frivillighetspolitikk og forbedre organisasjonenes rammevilkår.

Frivillighet Norge består av over 360 medlemsorganisasjoner fra alle felt innen frivillig virksomhet. Frivilligheten i Norge representerer 10 millioner individuelle medlemskap og 100 000 lag og foreninger over hele landet. Frivillighet Norge er frivillighetens kompetansebase, talerør og dialogpartner for myndighetene.

Frivillighet Norge har kontor i Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo.

Tlf.: 21567650

post@frivillighetnorge.no

www.frivillighetnorge.no

Rapporten er utarbeidet av Rambøll Management Consulting, på vegne av Frivillighet Norge. Materialet i denne undersøkelsen er omfattet av opphavsretten og åndsverklovens bestemmelser. Innholdet kan ikke brukes uten avtale med Øygarden kommune og Frivillighet Norge.

Innholdsfortegnelse

Innledning og metode.....	5
Frivillig sektor i en nasjonal kontekst.....	5
Hovedfunn	7
1. Beskrivelse av foreningene	9
Foreningene.....	9
Aktivitet	11
2. Menneskelige ressurser: medlemmer, rekruttering, frivillig innsats og ansatte	13
Medlemmer	13
Rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige	14
Utfordringer ved å rekruttere nye medlemmer, tillitsvalgte og frivillige	14
Hvordan lykkes foreningene med rekrutteringen?	15
Hvem gjør innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter?	15
Foreningens ansatte	16
4. Økonomi og lokaler	17
Foreningenes inntektskilder	17
Medlemskontingent.....	19
Muligheter for finansiering av nye aktiviteter i foreningene	20
Hva kan lette arbeidet med å skaffe inntekter?	20
Utgifter	20
Lokaler	22
Mangler og forbedringspotensialer ved lokaler	22
Tilgjengelighet i lokalene	22
5. Samarbeid	24
Oversikt over samarbeid	24
Grunner til fravær av samarbeid.....	25
Tilfredshet med samarbeid.....	26
Samarbeid med andre lag og foreninger.....	27
Ønske om samarbeid med andre lag og foreninger.....	27
Hva samarbeider foreningene om?	27
Verdien av samarbeid med andre lag og foreninger	28
Utfordringer ved samarbeid med andre lag og foreninger	28
Konkurranse fra andre lag og foreninger	28

Samarbeid med bedrift eller næringsliv.....	29
Ønske om samarbeid med bedrift eller næringsliv.....	29
Hva samarbeider foreningene og næringslivet om?	29
Verdien av samarbeid med bedrift eller næringsliv	29
Utfordringer ved samarbeid med bedrift eller næringsliv	29
Konkurranse fra bedrift eller næringsliv	30
Samarbeid med kommunen.....	30
Ønske om samarbeid med kommunen.....	30
Tema for samarbeid	30
Møtearenaer for frivillighet og kommune	31
Hva samarbeider foreningene og kommunen om?	31
Verdien av samarbeid med kommunen	32
Utfordringer ved samarbeid med kommunen	32
Konkurranse fra kommunen	32
Samarbeid med ulike avdelinger i kommunen	32
6. Målsetninger og hindringer	35
Foreningenes viktigste utviklingspunkter	35
Målsetninger	35
Kommunens rolle for å nå mål	35
Hvilke andre faktorer eller aktører kan bidra til foreningene oppnår sine mål?	36
Hva hindrer foreningene fra å vokse?	36
Konklusjon og anbefalinger	37
Liste over figurer	42

Innledning og metode

Denne rapporten er basert på en undersøkelse blant frivillige lag og foreninger i Øygarden kommune som ble gjennomført i tidsrommet 20.10.22-03.11.22. Undersøkelsen er et samarbeid mellom Øygarden kommune og Frivillighet Norge. Undersøkelsens utforming bygger på Frivillighet Norges erfaringer og dialog med Øygarden kommune. Undersøkelsen var åpen for besvarelser for alle lag og foreninger i kommunen.

Totalt 391 organisasjoner i Øygarden kommune ble invitert til å delta i kartleggingen, og fikk tilsendt et elektronisk spørreskjema via e-post. 116 organisasjoner leverte inn svar, som gir en svarprosent på 30 %. Av disse har 115 aktivitet i Øygarden kommune, og var dermed kvalifiserte til å delta i undersøkelsen. Listen over e-postadresser og organisasjoner ble laget på bakgrunn av Frivillighetsregisteret og kommunens egne lister over foreninger i Øygarden. Foreningene og lagene som har svart, representerer et bredt spekter av frivilligheten i Øygarden kommune.

Hensikten med undersøkelsen er å bistå kommunen i arbeidet med utviklingen av sin frivillighetspolitikk. For å lykkes med samarbeidet med frivilligheten, er det viktig at kommunen og de frivillige organisasjonene blir kjent med hverandre og har et kunnskapsgrunnlag å jobbe ut fra. Kommunen må vite hvilke utfordringer og hvilke muligheter de frivillige organisasjonene i kommunen har, og organisasjonene må kjenne til mulighetene for samarbeid med kommunen.

Respondentene ble bedt om å svare på spørsmål fra fem hovedkategorier: Hva slags type forening de representerer, om foreningens medlemmer, ressurser, og lokaler, samarbeid med andre foreninger, næringsliv og kommune, samt foreningens egne mål og utfordringer. Spørreundersøkelsen og analysen av funnene er gjennomført av Rambøll på vegne av Frivillighet Norge.

Frivillighet Norge håper at undersøkelsen kan bidra til at Øygarden kommune, i dialog med frivilligheten, utvikler konkrete tiltak i sin frivillighetspolitikk som skaper vekst og utvikling for lag og foreninger i kommunen.

Frivillig sektor i en nasjonal kontekst

Frivillig sektor står i en særstilling i Norge. I Norge er det rundt 10 millioner medlemskap i om lag 100 000 lag og foreninger. Ifølge Frivillighet Norges Frivillighetsbarometer har hele 59 % av befolkningen over 15 år deltatt som frivillige og 59 % deltatt på frivillige organisasjoners aktivitet i løpet av de 12 siste månedene¹. Dette er en nedgang i forhold til før pandemien, og vi ser at blant barn og unge er det bare 1/3 av de som sluttet med en fritidsaktivitet under pandemien som har begynt igjen. Den frivillige innsatsen utgjør 142 000 årsverk, og det skapes verdier for over 139 milliarder kroner i frivillig sektor².

¹ Frivillighetsbarometeret 2022:

<https://www.frivillighetnorge.no/rapport/frivillighetsbarometeret/frivillighetsbarometer-2022/>

² SSBs satelittregnskap for frivillig sektor: <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/nordmenn-legger-ned-frivillig-innsats-verdt-78-milliarder>

Deltakelse i frivilligheten gir mennesker muligheten til å realisere interessene sine og til å bidra til nærmiljøet. Frivillige organisasjoner gir mennesker følelse av lokal identitet, tilhørighet, fellesskap, de skaper gode og inkluderende lokalmiljøer og styrker demokratiet. Flere Stortingsmeldinger og offentlige utredninger har pekt på at frivilligheten kan bidra til å løse samfunnsutfordringer innen blant annet folkehelse, omsorg, beredskap, kultur og inkludering.

For at frivilligheten skal kunne bidra mer må kommunen legge til rette for et godt samarbeid på frivillighetens premisser. Så godt som alle kommuner har en næringspolitikk for å skape vekst og utvikling i det lokale næringslivet, men få kommuner har utviklet en frivillighetspolitikk. Allikevel er det kun rundt en fjerdedel av alle kommuner som har et politisk behandlet dokument som omhandler kommunens forhold til frivilligheten³. Frivillighet Norge arbeider derfor for at kommunene skal utvikle en helhetlig kommunal frivillighetspolitikk.

Frivillighet Norge og KS har signert en plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor⁴. Plattformen presiserer blant annet at kommunen og frivilligheten har ulike roller. Der heter det blant annet at "Kommunen har ansvaret for frivillighetspolitikken og for å tilrettelegge for dialog med frivilligheten. Frivillig sektor må bidra til utvikling av lokalmiljøet." I tillegg presiseres det at samarbeid og samhandling skal baseres på at man er likeverdige parter og at partene må møte hverandre med tillit. Avtalen gir gode beskrivelser av hva slags grunnlag et konkret samarbeid mellom kommune og frivillighet bør bygge på. Partene anbefaler organisasjoner på lokalt nivå og de enkelte kommuner og fylkeskommuner å etablere tilsvarende samarbeidsplattformer.

³ Frivillighet Norges egen oversikt over kommuner med helhetlig frivillighetspolitikk:

https://www.nyhetsgrafikk.no/hosting_kunder/kart-frivillighetenorge-2020/

⁴ Samarbeidsavtale mellom KS og Frivillighet Norge: <https://samhandlingskoden.no/samarbeidsavtale-mellom-frivillighet-norge-og-ks>

Hovedfunn

Denne undersøkelsen var åpen for frivillige lag og foreninger i Øygarden kommune. Av 391 inviterte organisasjoner, var det totalt 116 organisasjoner som deltok i undersøkelsen. Dette gir en svarprosent på 30 %. Av disse har 115 aktivitet i Øygarden kommune, og var dermed kvalifiserte til å delta i undersøkelsen.

Organisasjonene ble bedt om å oppgi hvilken organisasjonstype de tilhører ut ifra forhåndsdefinerte kategorier. Lokalmiljø- og bostedsorganisasjonene og kulturorganisasjonene skiller seg ut som godt representert i kartleggingen. 25 % tilhører lokalmiljø og bosted, noe som tilsvarer 29 organisasjoner. 24 % tilhører kulturorganisasjonene, som tilsvarer 27 organisasjoner. Idrettsorganisasjoner utgjør 18 %, og rekreasjon eller sosiale foreninger utgjør 11 %. Videre tilhører 10 % tros- eller livssynsorganisasjoner, mens organisasjoner innenfor politikk- eller interesseorganisasjoner utgjør 7 %. Kun 4 % tilhører kategorien internasjonale organisasjoner, og 2 % tilhører helse og sosiale tjenester.

Aktivitetsnivået blant foreningene er relativt høyt, og 54 % av organisasjonene har aktiviteter på ukentlig basis eller oftere. Det høyeste aktivitetsnivået finner vi blant idrettsorganisasjonene og hos tros- eller livssynsorganisasjoner. Utvikling i medlemsmassen i organisasjonene i Øygarden kommune har vært noe mindre stabil enn i andre sammenlignbare kommuner de siste fem årene. Dog har medlemsmassen i all hovedsak holdt seg stabil eller økt de siste fem årene.

Når det kommer til rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige ser vi at det oppleves vanskeligst å rekruttere tillitsvalgte. Hovedutfordringene som går igjen når det kommer til rekruttering er at folk ikke ønsker å forplikte seg over tid, og at mange har en travel hverdag. Samtidig er det mye konkurranse fra andre aktiviteter og organisasjoner, som gjør at det blir kamp om oppmerksomheten. Blant de som lyktes med rekruttering nevnes blant annet synlige aktiviteter og bruk av nettverk for å komme i kontakt med potensielle medlemmer.

Medlemskontingent og kommunale midler er de vanligste inntektskildene blant foreningene. Førstnevnte oppleves som viktigst og utgjør størst andel av foreningens økonomi: 75 % oppgir at medlemskontingent utgjør en betydelig eller stor andel av inntektene. 55 % oppgir det samme om kommunale midler.

Halvparten av organisasjonene opplever mulighetene for finansiering av nye aktiviteter som tilfredsstillende. Kun 11 % opplever imidlertid disse mulighetene som gode eller svært gode. Forslag på hva som letter arbeidet med å skaffe inntekter er blant annet at det burde være lettere å søke støtte, og at det burde være mer tilgjengelig informasjon om hvilke midler og støtteordninger som eksisterer.

Både tilfredsheten med og tilgjengeligheten på lokaler blir ansett som svært god blant organisasjonene. Litt over halvparten (53 %) oppgir at de låner lokalene gratis, 29 % oppgir at de eier lokalene selv, mens 23 % leier lokalene sine. Kommunen er den aktøren flest foreninger låner lokaler av (76 %).

Det er utbredt blant organisasjonene å samarbeide med andre lag/foreninger (65 %) og kommunen (56 %), men mindre vanlig å samarbeide med næringslivet (26 %). Samarbeid med kommunen er allikevel vanligere i andre kommuner enn i Øygarden kommune. Samlet er frivillig sektor fornøyd med samtlige samarbeidsformer, men samarbeidet med andre lag/foreninger og næringslivet blir likevel vurdert noe høyere enn med kommunen. En tredjedel opplever konkurranse mellom foreningene. Det er tydelig at kampen om medlemmer er den vanligste utfordringen på tvers av alle organisasjonstypene, i tillegg til konkurranse om økonomisk støtte.

Samarbeid med kommunen vurderes som godt og 83 % opplever at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten, og omtrent alle ønsker å fortsette samarbeidet de har med kommunen eller ønsker et samarbeid i fremtiden. Det er vanligst å samarbeide med avdelingen kultur og samfunn, og et stort flertall synes dette samarbeidet fungerer godt. Likevel ser vi at mange synes det er vanskelig å kommunisere med kommunens ansatte på tvers av avdelinger. Her ønsker flere seg tydeligere dialog med en fast kontaktperson eller lignende.

De vanligste målsetningene for frivilligheten er rekruttering av flere medlemmer, og å skape nye aktiviteter. Mange ønsker å ta vare på lokalmiljøet, eller være et møtepunkt for befolkningen. Noen har mål om å nå ut til nye og gjerne yngre medlemsgrupper. Flere har mål om å være mer synlige i lokalmiljøet. Organisasjonene mener at fortsatt og økt støtte fra kommunen er viktig for å nå sine målsetninger. Det er flere som ønsker at kommunen skal tilrettelegge for tilgang til lokaler. Økonomiske utfordringer, manglende egnede lokaler og menneskelige ressurser trekkes frem som hindringer for å nå overordnede mål.

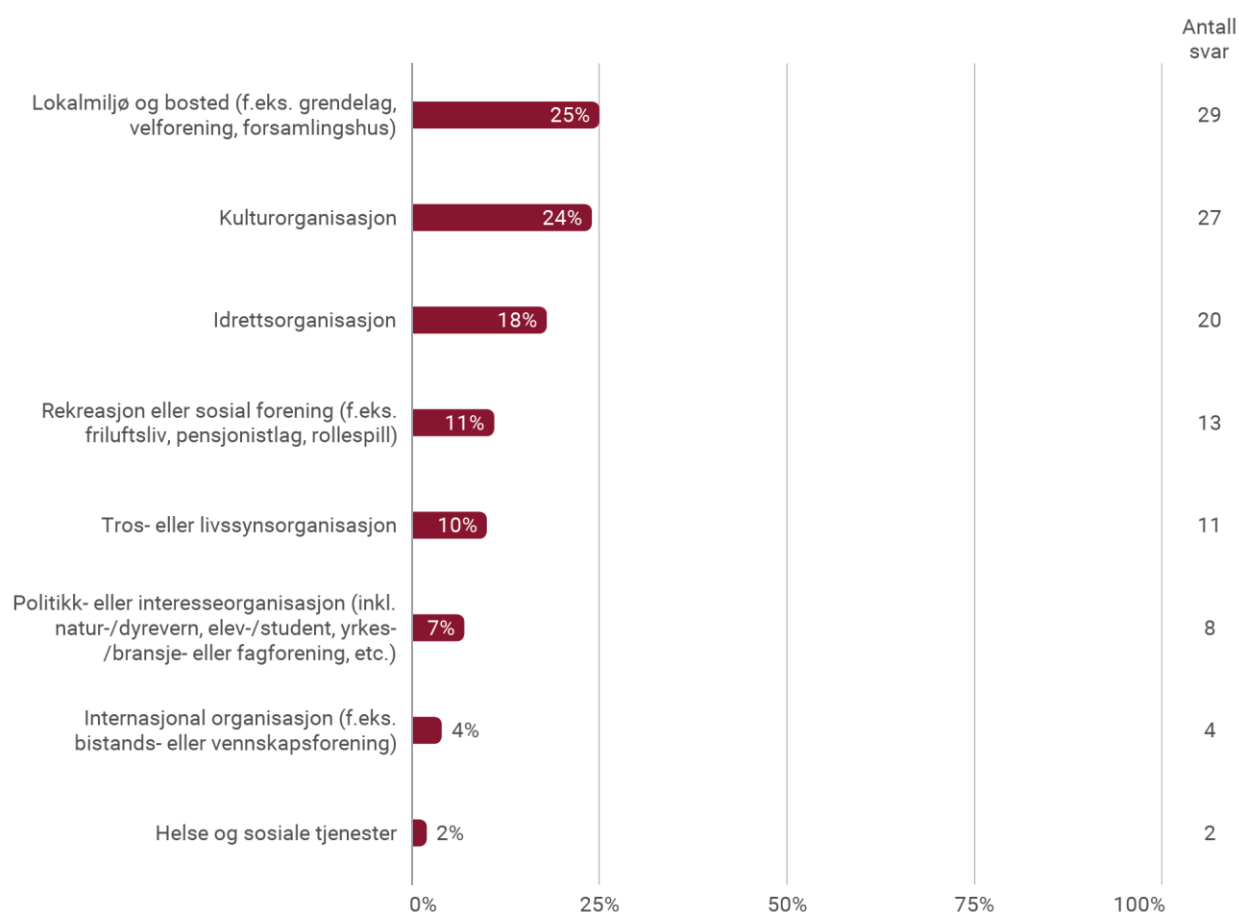
Alle resultater i denne rapporten bygger på tilbakemeldingene fra respondentene i undersøkelsen, og er dermed representativ for de organisasjonene i Øygarden kommune som valgte å avgi en besvarelse.

1. Beskrivelse av foreningene

I denne delen skal vi se nærmere på foreningene som deltok i kartleggingen.

Foreningene

I figur 1 presenteres organisasjonstypene våre foreninger tilhører. Organisasjonstypen lokalmiljø og bosted (for eksempel grendelag, velforening og forsamlingshus) har flest representanter. 29 organisasjoner tilhører denne kategorien, noe som tilsvarer 25 %.

Figur 1. Organisasjonstype: Hva slags type lag/forening er dere? (Kategoriene er basert på FNs internasjonale kategorisering av frivillige organisasjoner). Antall respondenter: 114.

Nest størst er kategorien kulturorganisasjon (24 %) som utgjør 27 organisasjoner. Deretter finner vi idrettsorganisasjoner (18 %) som utgjør 20 organisasjoner. Videre ser vi at 13 organisasjoner utgjør kategorien rekreasjon eller sosial forening (for eksempel friluftsliv, pensjonistlag og rollespill) (11 %). Tros- eller livssynsorganisasjoner (10 %) utgjør 11

organisasjoner, og politikk- eller interesseorganisasjoner (7 %) utgjør 8 organisasjoner. Kategoriene med færrest organisasjoner er internasjonale organisasjoner (for eksempel bistands- eller vennskapsforeninger) (4 %) og helse og sosiale tjenester (2 %). Disse utgjør henholdsvis 4 og 2 organisasjoner.

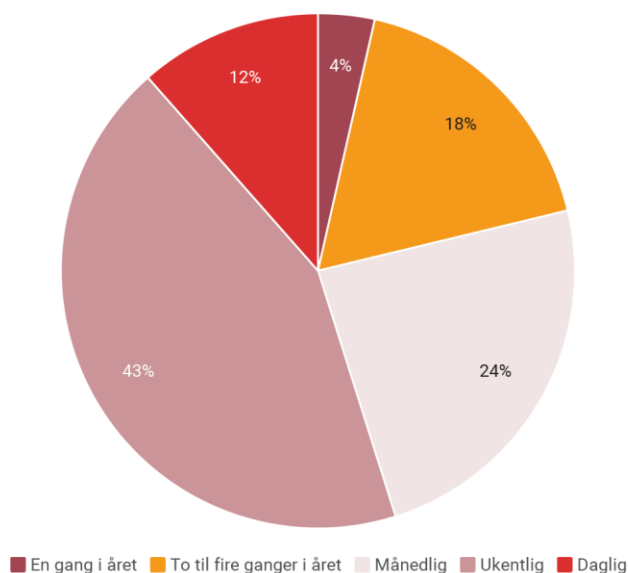
Innenfor lokalmiljø og bosted finner vi ulike lokale velforeninger og grendelag. Blant kulturorganisasjonene finner vi blant annet ulike musikkforeninger (kor, korps og brass), dans- og teaterforeninger og historie- og husflidslag. Under kategorien idrettsorganisasjoner finner vi lokale idrettslag og aktivitetsklubben for blant annet badminton, dykking, friidrett, håndball, karate, sandvolleyball, seiling, skyting, sykling og turn. Når det gjelder rekreasjon og sosiale foreninger finner vi blant annet en språkforening, fotoklubb og tur- og svømmelag.

58 % av foreningene oppgir å ha overordnet tilknytning til en regional eller nasjonal organisasjon (66 foreninger). Det er tilsvarende 42 % som ikke har det, noe som utgjør 47 organisasjoner. Blant kategoriene som opplyser om høyest andel overordnet tilknytning finner vi følgende: internasjonale organisasjoner (100 %), idrettsorganisasjoner (95 %), tros- eller livssynsorganisasjoner (91 %), politikk- eller interesseorganisasjoner (63 %) og kulturorganisasjoner (58 %). Blant rekreasjon eller sosiale foreninger er 46% tilknyttet en overordnet regional eller nasjonal organisasjon og helse og sosiale tjenester viser at halvparten (50 %) av foreningene er det. I foreningene innenfor lokalmiljø og bosted har kun 21 % en overordnet tilknytning.

I undersøkelsen ble respondentene spurt om hva slags rolle de har i foreningen de svarer på vegne av. Et flertall på 66 % oppgir at de er leder for foreningen de svarer for. Dette tilsvarer 75 foreninger. 16 % er styremedlemmer og 7 % er daglige ledere i sine respektive organisasjoner. Frivillig og medlem er nærmest ikke representert, da kun 6 respondenter har oppgitt at de har en av disse rollene samlet. 7 respondenter har svart at deres rolle er noe «annet» enn de overnevnte (6 %). I denne gruppen finner vi blant annet ansatt, kasserer, nestleder, hovedinstruktør og markedsfører.

Aktivitet

Figur 2 viser hyppigheten av aktiviteter blant foreningene. Det er desidert mest vanlig at organisasjonene tilbyr ukentlige aktiviteter. Hele 43 % har aktiviteter på ukentlig basis. Videre oppgir 24 % at de har månedlige aktiviteter, og 18 % at de har aktiviteter to til fire ganger i året. På motsatt side har 12 % oppgitt at de har daglige aktiviteter, mens kun 4 % av organisasjonene har aktiviteter så sjelden som en gang i året.

Figur 2. Aktiviteter: Hvor ofte har dere aktiviteter? Antall respondenter: 113.

Det høyeste aktivitetsnivået finner vi hos idretts- og tros- eller livssynsorganisasjonene, der henholdsvis 85 % og 82 % opplyser om daglige eller ukentlige aktiviteter. Andre kategorier med et høyt ukentlig aktivitetsnivå finner vi hos internasjonale organisasjoner (75 %), rekreasjon eller sosiale foreninger (70 %, inkludert 8 % daglige aktiviteter) og kulturorganisasjoner (58 %). Politikk- eller interesseorganisasjoner har foreninger med flest månedlige aktiviteter (63 %), men 25 % opplyser også om ukentlige aktiviteter. Innenfor lokalmiljø og bosted er det størst variasjon i aktivitetsnivå, der flest har aktiviteter to til fire ganger i året (45 %), mens de resterende fordeler seg nokså jevnt på hvert alternativ (7 % årlig, 24 % månedlig, 21 % ukentlig og 3 % daglig).

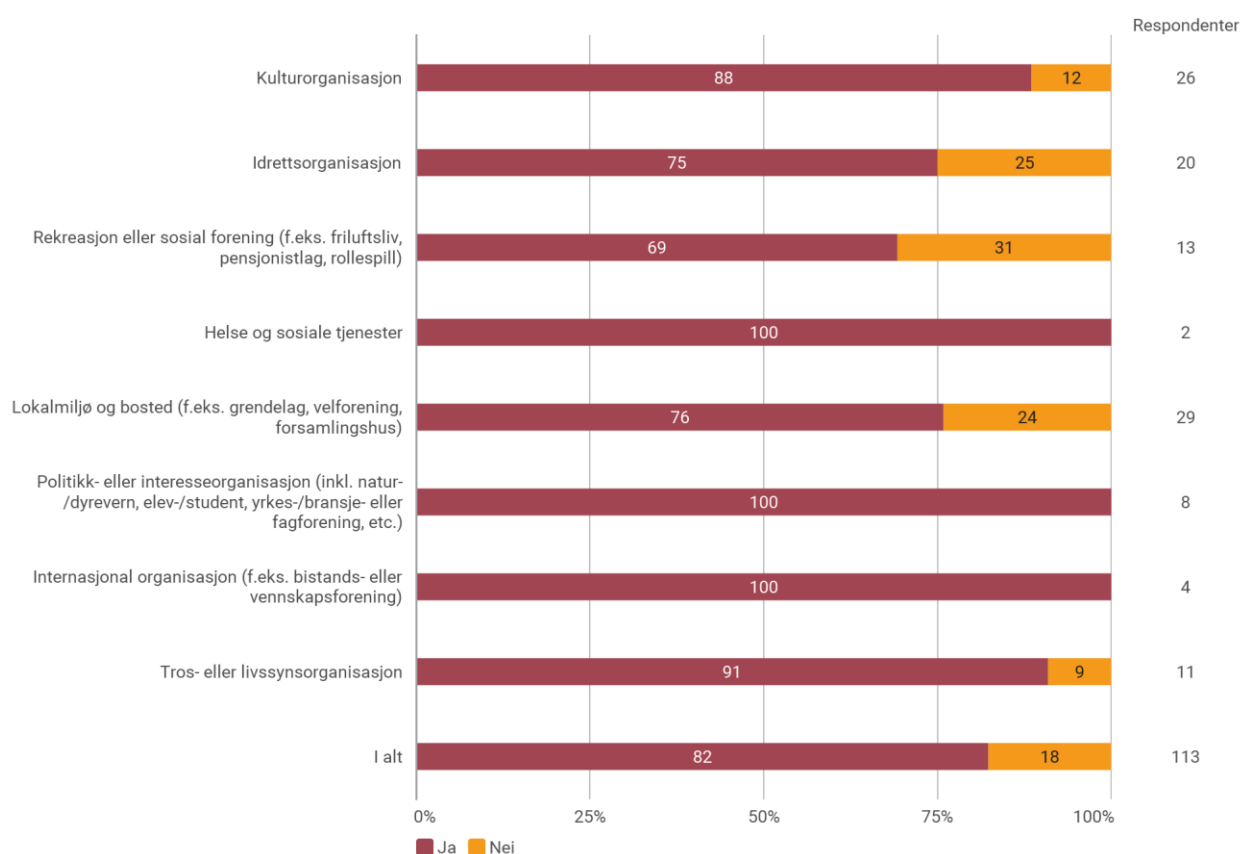
Organisasjonene arrangerer et svært bredt spekter av aktiviteter. Idrettsorganisasjonene tilbyr treninger og konkurranser innenfor blant annet fotball, håndball, basketball, seiling, dykking, turn, dans og karate. Kulturorganisasjonene arrangerer alt fra historiske vandringar til nynorske kulturkvelder, samt kurs i ulike håndverksstiler og kor- og korpsøvelser. Tros- eller livssynsorganisasjonene har blant annet aktiviteter som gudstjenester, radiosendinger, konfirmasjonsundervisning, basarer, søndagsskole og babysang.

Innenfor rekreasjon eller sosiale foreninger blir det organisert fordeling av matvarer til flyktninger, leksehjelp, opplæring, turer som inkluderer alle aldre, klubbmøter og andre former for sosialt samvær. Helse- og sosiale tjenester arrangerer innsamling til helseforskning og

temamøter. Foreningene innenfor lokalmiljø og bosted arrangerer i hovedsak dugnader, styremøter, strikkekafé, ulike fester og kulturarrangementer.

Politikk- eller interesseorganisasjonene tilbyr medlems- og styremøter, basar, hjelpetelefon og faglige foredrag. De internasjonale organisasjonene arrangerer humanitært arbeid, yrkesmesser, tegnekonkurranser for barn og hjelpekorps.

Foreningene ble spurt om de arrangerer aktiviteter der personer som ikke er medlem i en organisasjon kan delta på. Dette er vanlig på tvers av organisasjonene: Totalt oppgir hele 82 % av foreningene at det tilbys åpne aktiviteter. Politikk- og interesseorganisasjoner, internasjonale organisasjoner og helse- og sosiale tjenester er organisasjonene der samtlige av aktivitetene er åpne for alle. De resterende organisasjonene ligger mellom 69 og 91 % når det gjelder aktiviteter for ikke-medlemmer.

Figur 3. Aktiviteter: Tilbyr dere aktiviteter som også personer som ikke er medlem kan delta på? Antall respondenter: 113.

2. Menneskelige ressurser: medlemmer, rekruttering, frivillig innsats og ansatte

Medlemmer

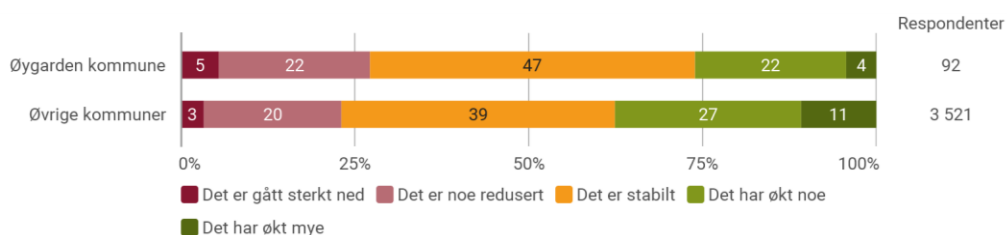
De fleste av organisasjonskategoriene (85 %) oppgir at de har medlemmer. Dette tilsvarer 93 organisasjoner. Organisasjonene ble bedt om å spesifisere om de har aktivitetstilbud for medlemmer i ulike aldersgrupper. Det oppgis et ganske jevnt aktivitetstilbud for barn, ungdom, voksne og seniorer: 70 % har aktiviteter for barn (0-16 år), 75 % har aktiviteter for ungdom (17-26 år), 82 % har aktiviteter for voksne (27-59 år) og 82 % har aktiviteter for seniorer (60 år eller eldre).

Det er stor variasjon blant organisasjonene når det kommer til antall medlemmer. Medlemstallet på lokalnivå varierer fra 3 til 4000 blant de organisasjonene som har oppgitt medlemstall. Gjennomsnittlig medlemstall ligger på 243 medlemmer, mens medianen viser 43 medlemmer. En såpass stor forskjell mellom gjennomsnitt og median indikerer at det er flest små og mellomstore foreninger i organisasjonskategoriene – med en liten andel større foreninger som drar opp gjennomsnittet.

66 % av organisasjonene har 100 eller færre medlemmer (57 av 86), og kun 5 organisasjoner har et medlemstall på 1000 eller flere medlemmer.

De klart største organisasjonene med tanke på medlemstall er tros- eller livssynsorganisasjoner og idrettsorganisasjoner. I tillegg utgjør kategorien rekreasjon eller sosial forening noen av de største foreningene målt i medlemstall.

I figur 4 kan vi se at utviklingen i medlemsmassen til organisasjonene stort sett har vært stabil eller økende de siste fem årene. Hele 47 % av organisasjonene rapporterer om en stabil medlemsmasse. 26 % har opplevd økning i medlemsmassen, og 27 % melder at medlemsmassen er blitt redusert.

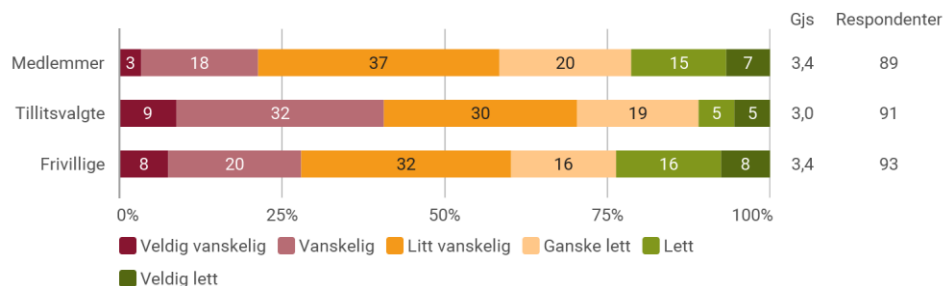
Figur 4. Utvikling i medlemsmasse: Hvordan har medlemstallet utviklet seg de siste 5 årene?

Spørsmål som gjelder utvikling i medlemsmasse, bygger på et sammenligningsgrunnlag fra tilsvarende kartleggingsprosjekter i ulike norske kommuner. Disse kartleggingsprosjektene er gjennomført av Frivillighet Norge. Datagrunnlaget er basert på 39 kartleggingsprosjekter fra 2016 til i dag. Sammenlignet med andre kommuner har utviklingen i medlemsmassen blant organisasjoner i Øygarden kommune vært noe mer stabil. Det er imidlertid en lavere andel av organisasjonene i Øygarden som har opplevd økning. 38 % av organisasjonene i sammenlignbare kommuner har registrert at medlemsmassen har økt, hvor 26 % i Øygarden

oppgir det samme. I tillegg er det en litt større andel som har opplevd reduksjon i medlemsmassen i Øygarden. 23 % av organisasjonene i de sammenlignbare kommunene har registrert at medlemsmassen har minsket de siste fem årene, mens samme tallet for Øygarden er 27 %.

Rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige

Organisasjonene opplever rekruttering av ulike grupper til organisasjonen som forholdsvis vanskelig. Som vist i figur 5 gjør dette seg gjeldende på tvers av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige, hvor den vanskeligste gruppen å rekruttere er tillitsvalgte.

Figur 5. Rekruttering: Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere følgende grupper til laget/foreningen?

Medlemmer og frivillige oppleves som noe lettere å rekruttere, der gjennomsnittet på begge gruppene ligger på 3,4 (skala fra 1 = veldig vanskelig til 6 = veldig lett). Ser vi nærmere på tallene når det gjelder rekruttering av *medlemmer*, ser vi at 42 % opplever rekruttering veldig lett, lett eller ganske lett. 37 % synes medlemsrekruttering er litt vanskelig, og 21 % mener det er vanskelig eller veldig vanskelig. Når det kommer til rekruttering av *frivillige* opplever 28 % at det er vanskelig eller veldig vanskelig. 32 % mener det er litt vanskelig. De resterende 40 % mener rekruttering av frivillige til organisasjonen er veldig lett, lett eller ganske lett.

Som nevnt er *tillitsvalgte* den vanskeligste gruppen for organisasjonene å rekruttere. Den gjennomsnittlige vurderingen er på 3,0. Her oppgir 41 % at rekruttering er vanskelig eller veldig vanskelig, og 30 % opplever det som litt vanskelig å rekruttere tillitsvalgte. Samtidig ser vi at 29 % mener rekruttering av tillitsvalgte er veldig lett, lett eller ganske lett.

Utfordringer ved å rekruttere nye medlemmer, tillitsvalgte og frivillige

Når det kommer til utfordringer knyttet til rekruttering av medlemmer, tillitsvalgte og frivillige ser vi at det er noen gjentakende tematikker på tvers av organisasjonene. Mange rapporterer at det generelt er vanskelig å rekruttere nye medlemmer, frivillige og tillitsvalgte. De fleste peker på «tidsklemma»: folk har for mye å gjøre på jobb og med familien, så det er vanskelig å finne tid til frivillighet i en travel hverdag. I forlengelse av dette trekker noen frem både lang reisevei til foreningens oppholdssted og vegring for forpliktelse og ansvar (særlig til tillitsverv). En annen gjentakende utfordring er havet av tilbud i kommunen. Dette er på den ene siden bra, men kan på den andre siden føre til høy konkurranse om oppmerksomheten fra potensielle medlemmer. I tillegg peker noen på misforståelsen om at foreningen er kostbar, men dette avvises på grunn av tilgangen til låneutstyr.

Videre er foreningens mangel på økonomiske midler, pandemi og høy gjennomsnittsalder blant eksisterende medlemmer utfordringer med tanke på rekruttering av nye medlemmer, frivillige og tillitsvalgte. Førstnevnte gjør det vanskelig å arrangere faste aktiviteter, som igjen gjør foreningen mindre synlig og derfor vanskelig å holde på potensielle medlemmer. I tillegg opplyser foreningene at pandemien satt en stopper for rekruttering og generell drift. Noen foreninger trekker frem høy gjennomsnittsalder som en utfordring når det gjelder rekruttering av yngre medlemmer.

Samtidig er det en del foreninger som påpeker at rekruttering ikke er et problem i det hele tatt.

Hvordan lykkes foreningene med rekrutteringen?

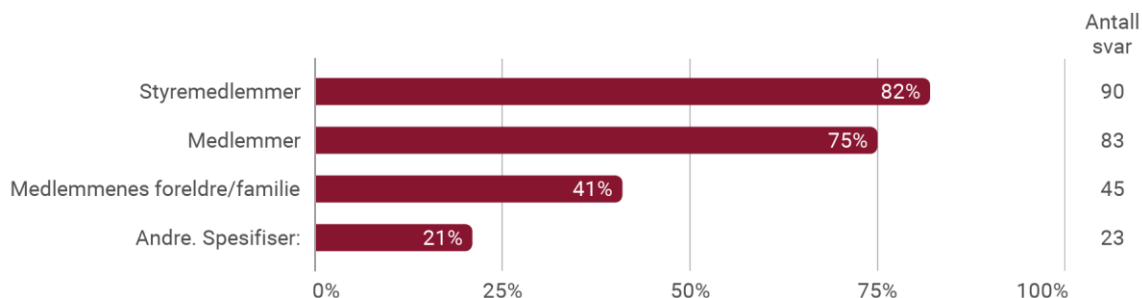
Organisasjonene ble spurt om hvilke tiltak for å lette rekruttering de har lykkes med.

Hovedtiltakene som trekkes frem er 1) synlige aktiviteter, 2) nettverk, 3) synlighet på nett, 4) aktiv rekruttering og, 5) lave kostnader.

- 1) **Synlige aktiviteter:** Når det gjelder førstnevnte trekkes det frem at åpne arrangementer som basarer, familiedager og konserter er fruktbart for medlemsrekruttering. I tillegg holder noen foreninger nybegynnerkurs, står på stand og henger opp plakater.
- 2) **Nettverk:** Bekjentskap og nettverk ses også på som en essensiell måte å rekruttere nye medlemmer på. Foreningene trekker frem viktigheten av at medlemmene «sprer ordet» om foreningen til bekjente.
- 3) **Synlighet på nett:** Sosiale medier som Facebook og Instagram er effektive rekrutteringskanaler, ifølge foreningene i Øygarden. Her kan informasjon om foreningen enkelt spres ut til mange gjennom åpne Facebook-grupper og aktivt sende ut meldinger til potensielle medlemmer.
- 4) **Aktiv rekruttering:** Foreningene melder videre om at aktivt rekrutteringsarbeid er effektivt. Dette innebærer ringerunder, oppsøking av tilflyttere og ønske dem velkommen til kommunen (gjelder særlig velforeninger) og generelt gå dør til dør for å spre informasjon om foreningen.
- 5) **Lave kostnader:** Det siste hovedtiltaket som trekkes frem handler om økonomi. Foreningene trekker frem at rekrutteringsarbeidet ble lettere etter innbetalinger kunne foregå via Vipps. I tillegg blir lave kostnader for medlemmer og gratis låneutstyr trukket frem som et suksessfullt tiltak for å lette rekrutteringsarbeidet.

Hvem gjør innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter?

Det er i størst grad medlemmer og styremedlemmer som står for den frivillige innsatsen i forbindelse med foreningens aktiviteter. Hele 82 % oppgir at styremedlemmene gjør frivillig innsats i foreningene (se figur 6). 75 % svarer at medlemmene står for innsatsen, og 41 % oppgir at medlemmenes foreldre/familie bidrar på frivillig basis.

Figur 6. Innsats: Hvem gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 110.

21 % svarer at «andre» gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter. Her spesifiseres det at venner, bygdas innbyggere, foredragsholdere, trenere og ikke-medlemmer gjør frivillig innsats i de ulike foreningene.

Foreningens ansatte

Når det gjelder lønnede ansatte på lokalt nivå (dvs. ikke på regionalt eller nasjonalt nivå), så er dette forholdsvis uvanlig blant frivilligheten i Øygarden kommune. Totalt er det 16% av foreningene som oppgir at de har lønnede ansatte. Dette tilsvarer 17 organisasjoner.

Idretts- og tros- eller livssynsorganisasjoner har flest lønnede ansatte, med henholdsvis 39 og 30 %. Videre svarer 25 % av internasjonale organisasjoner, 21 % av kulturorganisasjoner og 8 % av rekreasjon eller sosiale foreninger at de har dette.

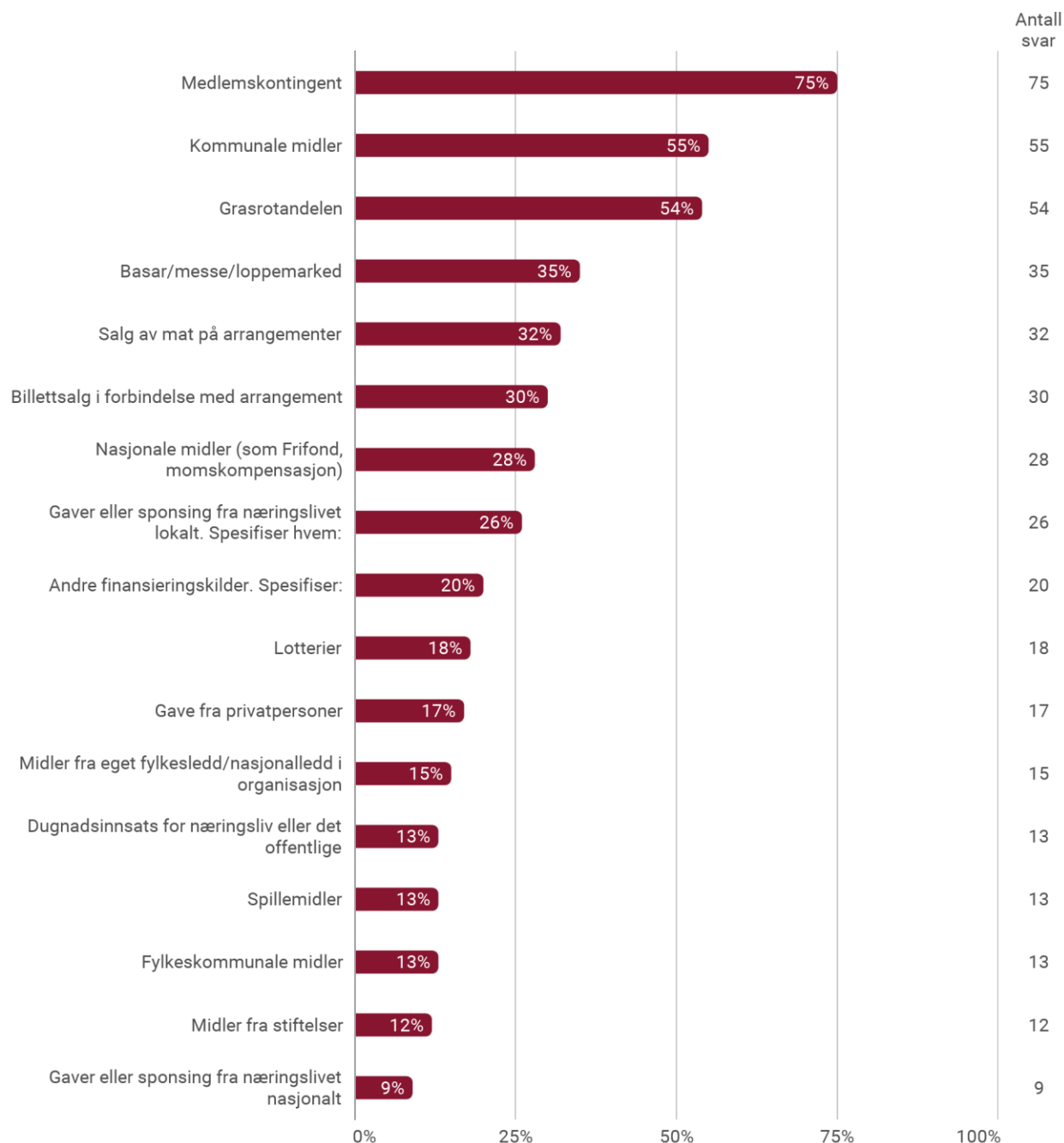
Foreningene innenfor helse- og sosial tjenester, lokalmiljø og bosted og politikk- eller interesseorganisasjoner har ingen lønnede ansatte.

Blant de som svarer at de har faste lønnede ansatte er gjennomsnittlig antall årsverk 4,3. En idrettsforening har det høyeste antall årsverket med 27. Videre er det et hopp ned til neste, som er en tros- eller livssynsorganisasjon som har 12 årsverk, og et speiderlag som har 6,9 årsverk. Resten av foreningene som svarer de har faste lønnede ansatte har 1,6 eller mindre. Her er det flest idrettsorganisasjoner, og noen kulturorganisasjoner.

4. Økonomi og lokaler

Foreningenes inntektskilder

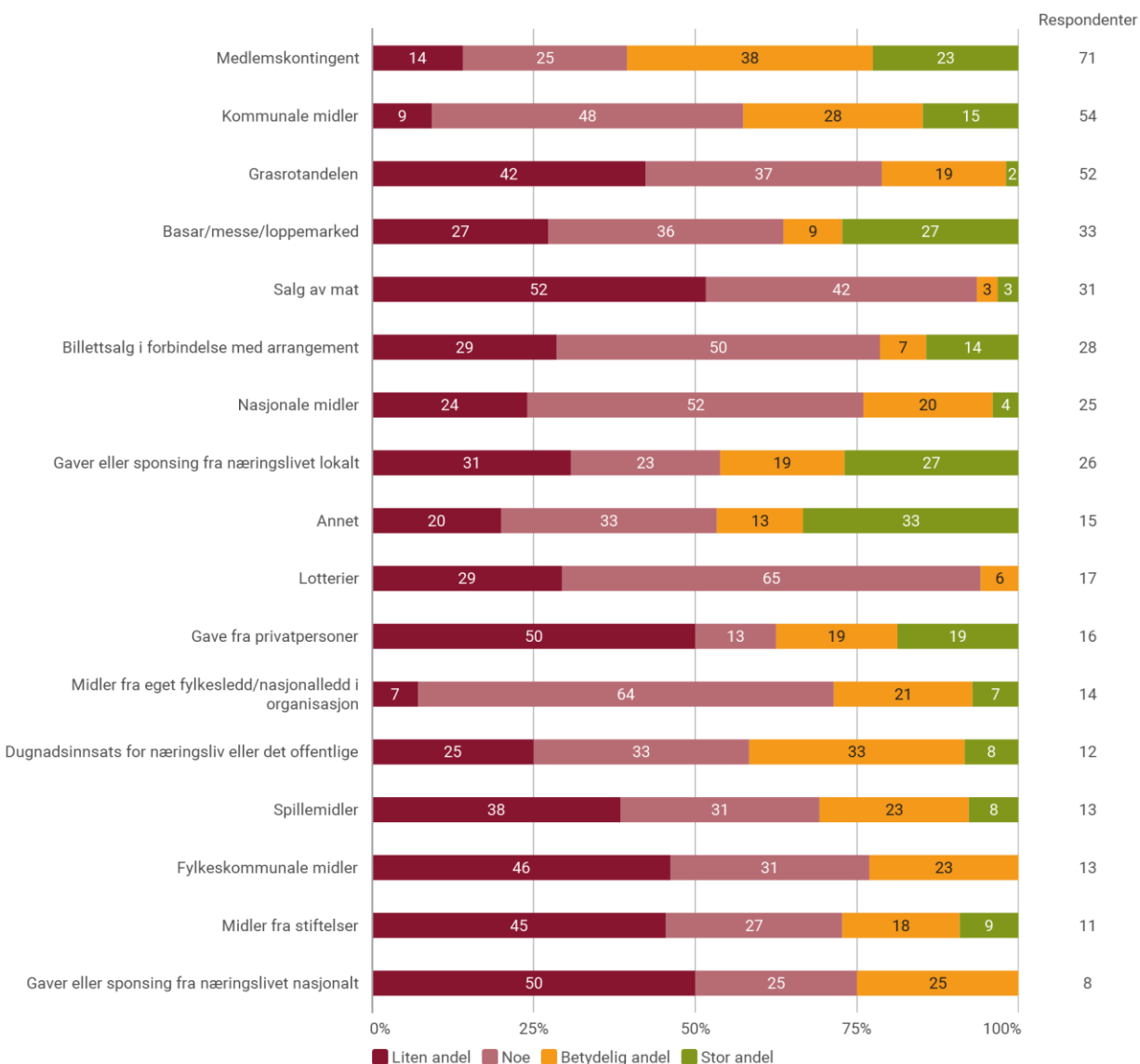
I figur 7 ser vi respondentenes ulike finansieringskilder for sin forening.

Figur 7. Inntektskilder: Hvordan finansierer dere aktivitetene i laget/foreningen? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 100.

Her kan vi se at medlemskontingent, kommunale midler og grasrotandelen er de vanligste finansieringskildene. Disse bidrar til å finansiere henholdsvis 75, 55 og 54 % av foreningene.

I figur 8 kan vi se hvor *viktig* hver inntektskilde er for foreningenes økonomi. Følgende avsnitt vil se nærmere på de syv vanligste inntektskildene fra figur 8, og se hvor viktige disse er for de som har oppgitt disse inntektskildene.

Figur 8. Inntektskildenes viktighet: Omtrent hvor stor andel av inntektene utgjør følgende inntektskilde(r)?

For det første ser vi at *medlemskontingenten* er den klart viktigste inntektskilden for foreningene. Hele 61 % av foreningene oppgir at medlemskontingenten står for en betydelig eller stor andel av økonomien deres. 25 % vurderer medlemskontingenten som noe viktig. Svært få (14 %) oppgir at medlemskontingenten kun utgjør en liten andel av økonomien.

Kommunale midler er den nest vanligste inntektskilden, og oppleves også som viktig for foreningene. 43 % av de som har oppgitt kommunale midler som inntektskilde definerer denne som en betydelig eller stor andel av de totale inntektene. 48 % sier kommunale midler er noe viktig, mens 9 % anser slike midler som lite viktig.

Når det kommer til *grasrotandelen*, som er den tredje mest vanlige inntektskilden, vurderes den som langt mindre viktig for organisasjonene sammenliknet med både medlemskontingenten og kommunale midler. Kun 21 % definerer denne som en betydelig eller stor andel av de totale inntektene. 42 % oppgir at grasrotandelen står for en liten andel av totale inntektskilder, og 37 % oppgir at den står for noe.

Basar/messe/loppemarked oppgis som inntektskilde for 35 % av foreningene. Denne inntektskilden vurderes som betydelig eller av stor viktighet hos 36 % av foreningene. Samtidig oppgir 63 % at basarer, messer og loppemarked kun er av noe eller liten betydning.

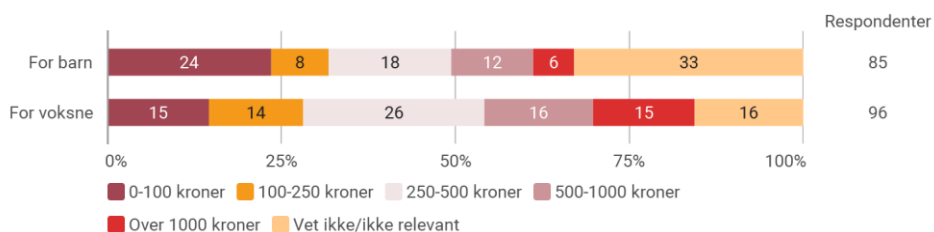
Den femte vanligste inntektskilden er *salg av mat* (32%). Her er det imidlertid over halvparten (52 %) som hevder salg av mat står for en liten andel av de totale inntektene til foreningen. Kun 6 % oppgir at denne inntektskilden står for en betydelig eller stor andel, og de resterende 42 % mener den står for noe.

Totalt opplyser 30 % av foreningene at de har *billettsalg i forbindelse med arrangementer* som inntektskilde. 21 % opplyser at denne inntektskilden står for en betydelig eller stor andel. De resterende 79 % vurderer billettsalg som en noe eller liten betydelig inntektskilde.

28 % av foreningene oppgir at de har *nasjonale midler* som inntektskilde, og med det utgjør den syvende vanligste inntektskilden. Av disse oppgir 24 % at denne står for en betydelig eller stor andel, mens 76 % sier nasjonale midler kun har noe eller liten betydning for forenings inntektskilder.

Medlemskontingent

Figur 9 viser hva et årlig medlemskap i foreningen koster. Her skilles det mellom barn og voksne.

Figur 9. Medlemskontingent: Hva koster medlemskap i året i lokallaget/foreningen?

Et medlemskap for voksne ser vi generelt er dyrere enn for barn. For barn er det vanligst at foreningen enten ikke har et årlig medlemskap eller ikke vet hva dette koster (33 %). Denne kategorien tilsvarer 16 % for voksne. Vi ser også at 24 % opplyser at medlemskap for barn koster mellom 0 og 100 kroner. For voksne ser vi at den vanligste prisklassen for et årsmedlemskap er 250-500 kroner (26 %). Her ser vi at det tilsvarende kun er 18 % av foreningene som har denne prisklassen for barn.

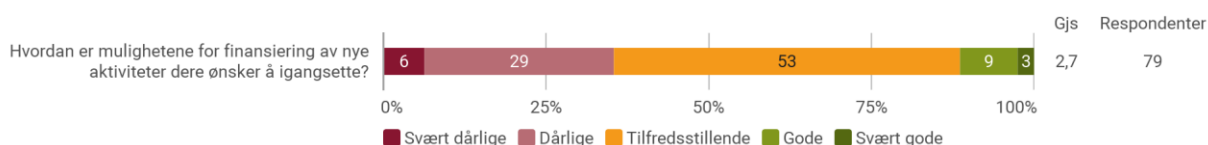
Når det gjelder årsmedlemskap som koster over 1000 kroner er dette over dobbelt så vanlig for voksne som hos barn (15 % mot 6 %). Prisklassen 500-1000 kroner er derimot noe likt for både voksne og barn (16 % mot 12 %). Kun 8 % opplyser om en medlemskontingent på 100-250

kroner for barn, mens det er 14 % av foreningene som opplyser om den samme prisklassen for voksne.

Foreningene har også blitt spurt om de andre kategorier for medlemskap eller rabatter. Her nevnes blant annet medlemskap for husstander, familier og styremedlemmer. Rabatter for studenter og søsken nevnes også.

Muligheter for finansiering av nye aktiviteter i foreningene

I figur 10 har vi spurt hvordan mulighetene for finansiering av nye aktiviteter oppleves. Som figuren viser, opplever organisasjonene disse mulighetene som noe tilfredsstillende.

Figur 10. Mulighet for finansiering av nye aktiviteter.

Gjennomsnittet viser 2,7 – litt under kategorien «tilfredsstillende» (1 = «svært dårlige» og 5 = «svært gode»). Litt over halvparten (53 %) opplever mulighetene for finansiering som tilfredsstillende, mens 12 % anser mulighetene som gode eller svært gode. På motsatt side ser vi at hele 35 % ser mulighetene for finansiering av nye aktiviteter som dårlige eller svært dårlige.

Hva kan lette arbeidet med å skaffe inntekter?

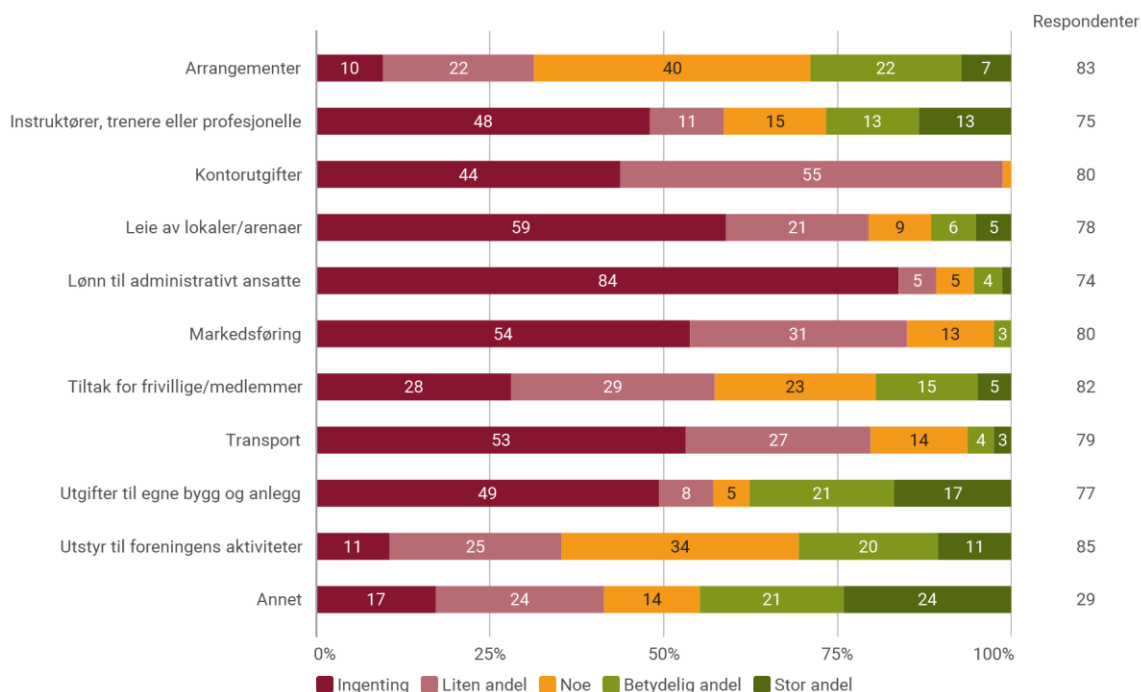
På spørsmål om hva som kan lette arbeidet med å skaffe inntekter, er det delte meninger. Det er likevel noen hovedpunkter som går igjen:

Foreningene ønsker økt støtte fra stat eller kommune. I forlengelse av dette etterlyser enkelte foreninger forbedrede søknadsprosesser i det offentlige. Dette innebærer at det burde være lettere å søke støtte og tilgjengeliggjøre informasjon om hvilke midler og støtteordninger som eksisterer. Noen ønsker hjelp til å søke midler, hvor en ønsker å ansette en person til dette, mens andre helst kunne tenke seg en kontaktperson fra kommunen til dette. Flere peker også på større forutsigbarhet fra kommunen og statlige midler, samt mulighet for langsiktige prosjektmidler.

Videre peker noen organisasjoner på at de ønsker flere lokale sponsorer, mens andre mener at flere medlemmer og bedre oppmøte på arrangementer vil være viktig for å skaffe flere inntekter.

Utgifter

Organisasjonene ble spurt om hva deres utgifter går til. Svarene ser vi presentert i figur 11 nedenfor.

Figur 11. Utgifter: Hvor stor andel av foreningens utgifter går med til følgende utgiftsposter?

Ut fra figuren ser vi blant annet at utgifter til egne bygg og anlegg, organisering av arrangementer og utstyr til foreningens aktiviteter er de vanligste utgiftspostene til foreningene. Dette kan ses i sammenheng med det høye aktivitetsnivået blant organisasjonene i kommunen. 38 % oppgir at de bruker en betydelig eller stor andel av organisasjonens økonomi til egne bygg og anlegg. Tilsvarende for utstyr til foreningens aktiviteter er 31 %, og 29 % av foreningene oppgir at organisering av arrangementer utgjør en stor eller betydelig andel av organisasjonens økonomi.

Utgifter til instruktører, trenere eller profesjonelle er også vanlig blant foreningene, der 26 % svarer at denne utgiftsposten utgjør en stor eller betydelig andel. Tiltak for frivillige/medlemmer oppgis av 20 % å utgjøre en stor eller betydelig andel av utgiftene i foreningen. Samtidig rapporterer 57 % at denne posten kun utgjør en liten eller ingen andel av organisasjonens økonomi.

Det er generelt mange foreninger som opplyser om få utgiftsposter. Posten som står for minst av foreningenes utgifter, er lønn til administrativt ansatte. Dette gjenspeiler tidligere merknad om at relativt få organisasjoner opererte med lønnede årsverk. Her opplyser hele 84 % av foreningene at denne posten ikke står for noen utgifter. Videre ser vi at også leie av lokaler/arenaer (59 %), markedsføring (54 %) og transport (53 %) ikke er utgifter for mange av foreningene.

Øvrige utgiftsposter som ikke er forhåndsdefinert («annet») anses som en stor eller betydelig andel av utgiftene av hele 45 % av foreningene. Videre er det 14 % som svarer at det utgjør noe av utgiftene, og 41 % som oppgir at øvrige utgiftsposter utgjør en liten eller ingen andel.

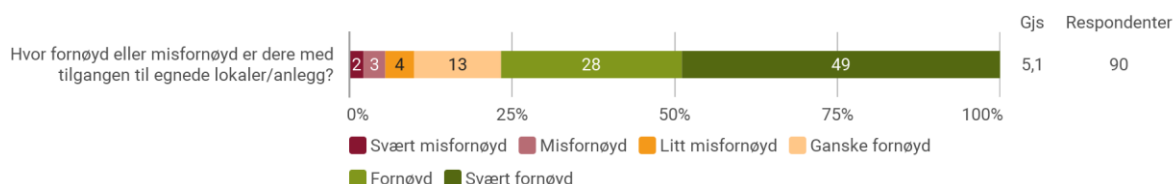
Lokaler

Organisasjonene ble spurt om hvorvidt de eier, leier eller låner sine lokaler. Litt over halvparten (53 %) oppgir at de låner lokalene gratis. 29 % oppgir at de eier lokalene selv, mens 23 % leier lokalene sine. 11 organisasjoner mangler lokale/sted å være (11 %), mens 5 organisasjoner (5 %) har ikke behov for lokaler.

På spørsmål om hvem foreningene får leie av, har et flertall krysset av på «annet» (48 %). Her spesifiseres det til blant annet Røde Kors, Den Norske Kirke, sykehus, hoteller og andre organisasjoner. Videre opplyser 38 % at de leier private lokaler, 29 % leier av kommunen og 14 % leier av bedrift/næringsliv.

Av foreningene som har en låneavtale, er det hele 76 % som har en avtale med kommunen. Kun 10 % har en avtale med bedrift/næringsliv, mens 18 % har en låneavtale i private lokaler. 18 % har en låneavtale med «andre». Av disse inkluderes privatskole, kystkultursenter, private naust og bedehus.

Organisasjonene ble bedt om å vurdere tilfredsheten med lokalene de disponerer. Ut fra resultatene i figur 12 (nedenfor) virker organisasjonene svært fornøyd med tilgangen på egnede lokaler/anlegg for aktivitetene deres. Gjennomsnittet er på 5,1 (på en skala fra 1 til 6 der 1 = svært lite fornøyd og 6 = svært fornøyd). Hele 49 % av foreningene oppgir at de er svært fornøyd, 28 % er fornøyd og 13 % er ganske fornøyd. Kun 2 % er svært misfornøyd, og 7 % er enten misfornøyd eller litt misfornøyd med lokalene sine.

Figur 12. Tilfredshet med lokaler.

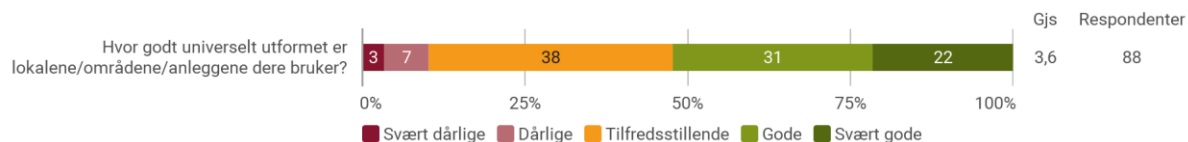
Mangler og forbedringspotensialer ved lokaler

Da organisasjonene ble spurt hva slags lokaler/områder/anlegg de *mangler*, oppgis blant annet bedehus, lekeplass og kontor nær kollektivtransport. Andre mangler plass for fordeling av matvarer og lokale for oppbevaring av utstyr. Det etterspørres også større grendehus for å kunne ta imot flere medlemmer, og et godt møterom skjermet for andre lyder.

Foreningene ser et forbedringspotensial når det kommer til økning av bevilgninger, tilgang til flere lokaler og oppgradering av klubb- og bedehus.

Tilgjengelighet i lokalene

Som vist i figur 13, ser vi at de aller fleste av foreningene opplever den universelle utformingen i sine respektive lokaler som tilfredsstillende eller bedre. Litt over halvparten (53 %) oppgir at den universelle utformingen enten er god eller svært god. 38 % anser den som tilfredsstillende, og kun 10 % svarer at den er dårlig eller svært dårlig.

Figur 13. Universell utforming i lokalene

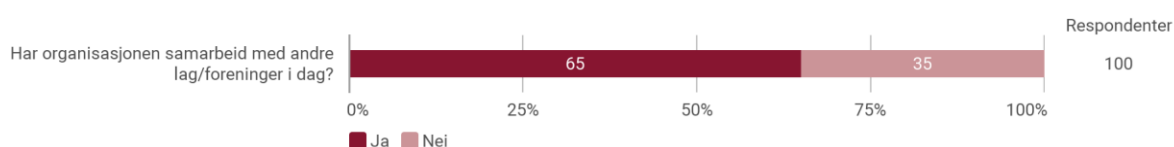
På spørsmål om hva som kan gjøres for å bedre den universelle utformingen er en fellesnevner at det må bygges nytt eller ombygges i de eksisterende lokalene. Her trekkes bedre tilrettelegging for handikappede (i form av toalett, parkering, inngangsparti og heis) frem som den mest nødvendige forbedringen. Det er ofte bygg med utilgjengelig inngang for personer med redusert gangfunksjon eller rullestolbrukere. Her ønskes ramper og bredere døråpning, asfaltert vei og ikke grusvei. Andre etterspør egnede lydanlegg for høreapparatbrukere. Etterisolering og forbedrede dusjforhold trekkes også frem som ønskede forbedringer når det gjelder universell utforming. Noen bygg er verneverdige, og endring i plan- og bygningslover etterlyses derfor.

5. Samarbeid

I dette kapitlet skal vi se nærmere på samarbeid organisasjonene er involvert i.

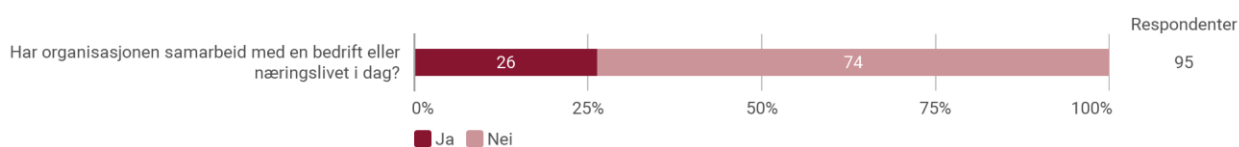
Oversikt over samarbeid

I figur 14-16 ser vi en oversikt over organisasjonenes aktive samarbeid, henholdsvis med andre lag/foreninger, bedrifter eller næringsliv og kommunen. Ut ifra figurene ser vi at det vanligste er å samarbeide med andre lag og foreninger, da 65 % av organisasjonene oppgir at de gjør dette. Samarbeid med bedrift eller næringsliv er forholdsvis uvanlig blant organisasjonene, da kun 26 % av respondentene har oppgitt å ha dette. Samarbeid med kommunen opplyser derimot litt over halvparten av organisasjonene om (56 %).

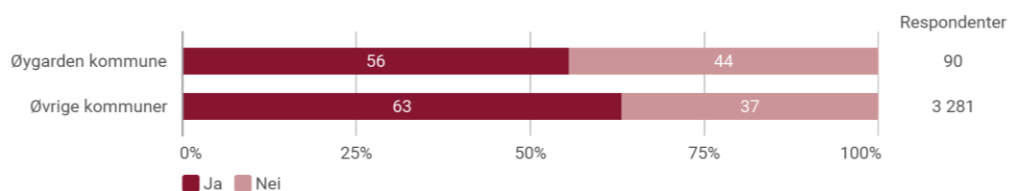
Figur 14. Samarbeid med andre lag/foreninger.

Når det kommer til *samarbeid med andre lag og foreninger* er dette utbredt blant de fleste organisasjonstypene. Totalt 65 % opplyser om samarbeid med andre lag og foreninger. Innenfor politikk- eller interesseorganisasjoner er dette samarbeidet vanligst, der 86 % oppgir at de gjør dette. Også innen kultur- og tros- eller livssynsorganisasjoner er dette vanlig, hvor henholdsvis 74 og 70 % samarbeider med andre lag og foreninger. Blant internasjonale organisasjoner er samarbeid like vanlig som å ikke samarbeide (50 %). Ingen innenfor helse og sosiale tjenester opplyser om samarbeid. Her er det imidlertid kun to organisasjoner.

Figur 15. Samarbeid med bedrift/næringsliv.

Når det gjelder *samarbeid med bedrift eller næringsliv* er det langt mindre vanlig for organisasjonene samlet sett å ha denne typen samarbeid (26 %). Internasjonale organisasjoner har den høyeste andelen med 50 %. Videre oppgir 43 % innenfor politikk- eller interesseorganisasjoner, 36 % av idrettsorganisasjoner og 32 % av lokalmiljø- og bostedsorganisasjoner samarbeid med bedrift eller næringsliv. Innen kulturorganisasjoner og rekreasjon eller sosiale foreninger og helse og sosiale tjenester er dette minst vanlig, som belyses av henholdsvis prosentandelene 23, 15 og 0 %.

Figur 16. Samarbeid med kommunen: Har dere samarbeid med kommunen i dag?

Samarbeid med kommunen er mindre vanlig enn samarbeid med andre lag og foreninger, men vanligere enn samarbeid med bedrift og næringsliv. Som vi så i figur 16 samarbeider totalt 56 % med kommunen. Dette er minst vanlig blant helse og sosiale tjenester, hvor ingen opplyser om samarbeid (med kun to organisasjoner i denne gruppen). Politikk- eller interesseorganisasjoner har også forholdsvis få samarbeid med kommunen, der 43 % opplyser om dette. Internasjonale organisasjoner har igjen en 50/50 fordeling av samarbeid og ikke-samarbeid med kommunen, mens innen lokalmiljø og bostedsorganisasjoner har 52 % et slikt samarbeid. Over halvparten av kultur- og tros- eller livssynsorganisasjoner har samarbeid med kommunen (henholdsvis 55 og 57 %). Det er vanligst med samarbeid med kommunen blant idrettsorganisasjoner og rekreasjon eller sosiale foreninger, der 64 og 69 % opplyser om dette.

For spørsmål vedrørende samarbeid med kommunen foreligger sammenligningsgrunnlag fra tilsvarende kartleggingsprosjekter i norske kommuner, som er gjennomført av Frivillighet Norge. Datagrunnlaget er basert på 39 kartleggingsprosjekter fra 2016 til i dag. Det er mer vanlig å samarbeide med kommunen i andre kommuner, enn det som er tilfelle i Øygarden. Blant organisasjonene i de andre kartleggingsprosjektene samarbeider 63 % med kommunen, mens dette tallet er på 56 % for organisasjonene i Øygarden.

Grunner til fravær av samarbeid

På spørsmål om hvorfor organisasjonene ikke har nevnte samarbeid, har flere organisasjoner skrevet at de ikke har *samarbeid med andre lag/foreninger* fordi de ikke har hatt behov for dette. Noen har tidvis samarbeid, men ikke noe fast. Enkelte peker på en manglende arena der foreningene kan møtes. Andre trekker frem mangel på lignende foreninger i nærområdet. Det pekes også på at man har for dårlig økonomi og kapasitet til å sette i gang med et fruktbart samarbeid. Pandemien har også vært et hinder for samarbeid, ifølge en organisasjon.

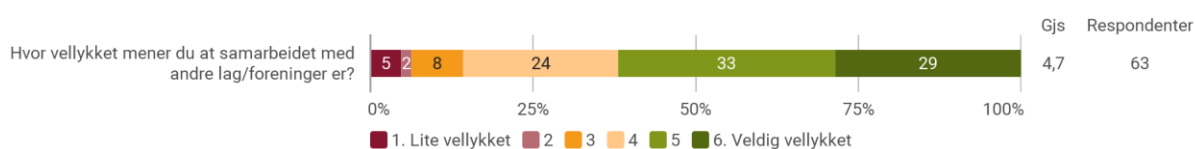
Blant årsakene til manglende *samarbeid med næringslivet* oppgir mange av organisasjonene at det verken har vært relevant, aktuelt eller behov for dette. Noen opplyser om at de tidligere har hatt samarbeid eller at de jobber med å få til dette. Mangel på informasjon om potensielle samarbeidspartnere og mangel på respons fra næringslivet trekkes også frem som grunner til at de ikke samarbeider med næringslivet. Andre trekker frem at de er selvfinansierte, mens noen peker på at slike samarbeid krever mer administrativt arbeid og derfor større arbeidsmengde for de frivillige, og at dette ikke er ønskelig.

Når det gjelder grunner til hvorfor organisasjonene ikke *samarbeider med kommunen* oppgis det blant annet at det ikke er naturlig for deres organisasjoner, eller at det ikke er behov. Flere trekker frem at de har forsøkt å få til et slikt samarbeid, men opplevde kommunen som lite

interesserte og lite imøtekommande. I tillegg trekker noen frem at kommunen oppleves som en brems i forbindelse med byggesøknader. Flere skriver at de mangler informasjon om hvordan man skal gå frem for å få til et slikt samarbeid. En respondent ønsker at kommunen skal ta mer initiativ til å samle frivillige lag og organisasjoner i kommunen, slik at de kan bli kjent med hverandre. En annen skriver imidlertid at de sjelden har behov for samarbeid med kommunen, men om de har det, så opplever de god kommunikasjon med kommunen.

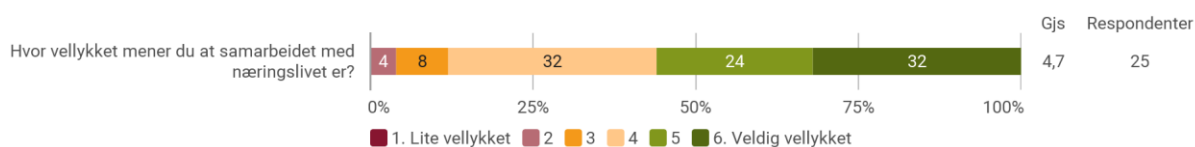
Tilfredshet med samarbeid

Organisasjonenes opplevelse av samarbeidene er presentert i figur 17-19. Vi ser at organisasjonene generelt sett opplever samarbeidene som vellykket. Samarbeid med andre lag/foreninger og med næringslivet har begge høy gjennomsnittlig vurdering (4,7), mens samarbeid med kommunen har en noe lavere gjennomsnittsscore (4,4).

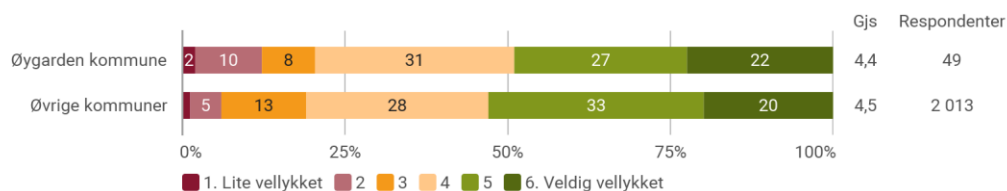
Figur 17. Vurdering av samarbeid med andre lag/foreninger.

Figur 17 presenterer svar på spørsmål om hvorvidt samarbeidet med andre lag/foreninger er vellykket, på en skala fra 1 til 6 (der 1 = lite vellykket og 6 = veldig vellykket). Gjennomsnittet på 4,7 indikerer at samarbeidet med andre organisasjoner har vært vellykket, der hele 29 % svarer at samarbeidet har vært veldig vellykket, mens 33 % svarer 5 på skalaen. 24 % svarer 4 på, mens 8 % svarer 3 på skalaen. Noen svært få svarer 2 og kun 5 % mener samarbeidet med andre lag/foreninger har vært lite vellykket.

Figur 18. Vurdering av samarbeid med bedrift/næringsliv.

Ut fra figur 18 ser vi at næringslivet er aktøren færrest samarbeider med (25 organisasjoner). Av disse er det imidlertid en opplevelse av et vellykket samarbeid. Hele 56 % vurderer samarbeidet til en score på 5 og 6, der 6 er veldig vellykket. 32 % gir 4 på skalaen, mens kun 12 % oppgir 2 eller 3 på skalaen. Det er ingen av respondentene som mener samarbeidet med næringslivet er lite vellykket.

Figur 19. Vurdering av samarbeid med kommunen: Hvor vellykket mener du at samarbeidet med kommunen er?

Organisasjonene har rangert samarbeidet med kommunen minst vellykket av de tre samarbeidsformene, og gir en gjennomsnittlig vurdering på 4,4 (se figur 19). Det er likevel en stor andel som mener samarbeidet er vellykket: Halvparten mener samarbeidet tilsvarer 5 og 6 på skalaen, der 6 er veldig vellykket. Inkluderer vi de som svarte 4, kan vi se at nærmere 80 % er over middels fornøyd med samarbeidet. De resterende respondentene svarte henholdsvis 3 (8 %), 2 (10 %) og 1 (2 %) på skalaen. I tillegg kan vi se at organisasjonenes tilfredshet med samarbeidet med Øygarden kommune er litt lavere sammenlignet med tilsvarende samarbeid i andre kommuner. Gjennomsnittlig vurdering av kommunesamarbeid i andre kommuner er 4,5.

I de følgende delene ser vi nærmere på de ulike samarbeidsformene.

Samarbeid med andre lag og foreninger

Ønske om samarbeid med andre lag og foreninger

Det er totalt 64 organisasjoner som har tatt stilling til en fortsettelse og eventuell utvidelse av samarbeidet med andre lag og foreninger. Av disse ønsker hele 98 % å fortsette eksisterende samarbeid eller å samarbeide mer i fremtiden. Dette er i tråd med tilfredsheten vi ser i figur 17.

Blant organisasjonene som på nåværende tidspunkt *ikke* samarbeider med andre lag/foreninger kommer det fram at de fleste (55 %) heller ikke ønsker å samarbeide med andre lag/foreninger i fremtiden. De resterende 45 % oppgir at de ønsker et samarbeid med andre lag/foreninger i fremtiden.

Hva samarbeider foreningene om?

Når det gjelder hva foreningene samarbeider om, går felles arrangementer igjen blant svarene. Disse arrangementene kan være konserter, samlinger, kurs, turer, trener, idrettsarrangementer og øvelser. Det er vanlig å hjelpe hverandre innenfor felt organisasjonene har til felles, som eksempelvis informasjonsutveksling og utlån av utstyr og lokaler. I tillegg trekker noen organisasjoner frem at de samarbeider om rekruttering av medlemmer og felles søknadsskriv til kommunen.

Noen forteller om felles medlemsmøter, treffpunkter og dugnadsarbeid. Andre samarbeider om å gi gratis mat og julegaver til barnefamilier, samt gratis medlemskap i speideren for disse. Når det gjelder ungdomsarrangementer, samarbeider enkelte foreninger om bistand av voksent nærvær.

Verdien av samarbeid med andre lag og foreninger

Samarbeid med andre lag og foreninger har stor verdi for de som samarbeider. Noe som går igjen når det kommer til gevinstene foreningene opplever som resultat av samarbeid er økt kunnskap, inspirasjon og sosialt nettverk. Foreningene virker generelt takknemlig for å kunne bli kjent på tvers av foreninger, og for idrettsorganisasjonene kan dette også gjøre konkurranser og treninger morsommere. Disse trekker også frem at gjennomføringsevnen av for eksempel et arrangement økes på grunn av samarbeidet. Politiske organisasjoner trekker gjerne frem verdien av å kunne ha flere å stå på stand med og at man har en større styrke overfor politiske myndigheter. Rekreasjon og sosiale foreninger som gir ut gratis mat og julegaver, ser tryggheten for barnefamilier som en verdi samarbeidet med andre lag/foreninger gir.

Flere aktiviteter, arrangementer og frivillige ses også på som svært verdifullt av samarbeidet med andre lag/foreninger. I tillegg blir arbeidsfordeling, utlån av lokaler og utstyr lettere. Noen trekker frem bedre vedlikehold av lokaler og fortøyninger som positivt med samarbeidet. Andre ser delte utgifter, leieinntekter og lave kostnader som følge av samarbeidet som verdifullt.

Utfordringer ved samarbeid med andre lag og foreninger

Mange rapporterer om at samarbeidene fungerer godt, og at det ikke er noen utfordringer knyttet til det. Av de som opplever utfordringer, nevnes det flere ganger at dårlig økonomi og skjevfordeling av arbeid gjør samarbeid krevende. Her trekkes det frem at det generelt er ugunstig for foreninger med allerede trang økonomi å skulle dele inntekter på flere.

Enkelte nevner at det kan være utfordringer knyttet til ønsker og behov. Det kan være vanskelig å tilpasse seg andre og ha forståelse for hverandres interesser. Det blir nevnt at det kan være konkurranse om medlemmer, lange avstander til hverandre og få aktive medlemmer i foreningen man samarbeider med. Dette oppleves som utfordrende.

Konkurranse fra andre lag og foreninger

Foreningene ble spurt om de opplever konkurranse fra andre lag og foreninger, noe 33 % av organisasjonene opplever. Dette tilsvarer 32 organisasjoner. Når det kommer til hva konkurransen består av, er det tydelig at kampen om medlemmer er den vanligste utfordringen. Denne kampen kan, ifølge noen, skape misunnelse og et jag etter å være best. I tillegg fører det med seg en konkurranse om økonomisk støtte (for eksempel i form av medlemsinntekter). Fordeling av kommunale midler trekkes også frem som et konkurranseområde.

Innbyggerne i Øygarden har mange foreninger å velge i, og noen er med i flere samtidig. Dette gjør at arrangementer og treninger kan foregå på samme tid, ifølge foreningene. Mindre barne- og ungdomsforeninger trekker frem fotball og håndball som en stor konkurrent, fordi barna ofte velger disse aktivitetene fremfor mindre foreninger fordi de fleste vennene deres går på fotball og håndball. Dette er også krevende når større foreninger har mer faste aktiviteter, som gjør at foreningene som ikke tilbyr dette nedprioriteres hos den enkelte.

Noen trekker frem foreninger med kortere reisevei for medlemmene som en konkurrent, mens andre føler seg sårbare overfor de store byene (som for eksempel Bergen) siden disse ofte har mer midler og større medlemsmasse.

Samarbeid med bedrift eller næringsliv

Ønske om samarbeid med bedrift eller næringsliv

Som tidligere nevnt er det 26 % av organisasjonene som har et samarbeid med næringslivet eller bedrifter i dag. Av disse ønsker samtlige av organisasjonene å fortsette og/eller samarbeide mer med næringslivet i fremtiden, noe som kan ses i sammenheng med det høye gjennomsnittet for hvor fornøyde de er med samarbeidene.

Det er en utbredt interesse om samarbeid med næringslivet blant organisasjonene som i dag ikke har et slikt samarbeid. 68 % av disse kan tenke seg å samarbeide med næringslivet. Blant kategoriene helse og sosiale tjenester og internasjonale organisasjoner ønsker alle å samarbeide med næringslivet i fremtiden. 80 % av idrettsorganisasjonene, 78 % av tros- og livssynsorganisasjonene og 75 % av lokalmiljø- og bostedsorganisasjonene ønsker også dette. Hos de resterende kategoriene ønsker over halvparten et fremtidig samarbeid med næringslivet: 56 % av kulturorganisasjonene, 55 % av rekreasjon eller sosiale foreninger og 50 % av politikk- eller interesseorganisasjonene.

Hva samarbeider foreningene og næringslivet om?

Organisasjonene som har et samarbeid med næringslivet, ble spurt hva de samarbeider om. Her dreier det seg i stor grad om sponning og økonomisk støtte. Noen foreninger trekker frem at denne sponsingen foregår begge veier ved for eksempel promotering av utstyr eller bedriftscuper.

Videre forteller respondentene om gratis eller redusert pris på treningslokaler og andre lokaler. Enkelte foreninger får gevinster og ressurser til basarer og andre lokalaktiviteter i forbindelse med 17. mai og St. Hans. I tillegg gjør samarbeid med næringslivet at noen foreninger kan gi medlemsfordeler til medlemmene sine.

Verdien av samarbeid med bedrift eller næringsliv

Organisasjonene ble spurt om hvilken verdi de opplever å få ut av et samarbeid med næringslivet. Gjennomgående blir det pekt på den økonomiske verdien et samarbeid har, og hvordan organisasjonene sparer bruk av egne ressurser. For eksempel ved å få tilgang på relevant og nytt utstyr. Noen skriver at samarbeidet bidrar til mer synlighet – både for foreningen og bedriften. Verdi kommer også i form av mulighet til kunne tilby bedre tilbud til medlemmene, for eksempel i bedre treningsflater for idrettsorganisasjonene. Enkelte peker på informasjons- og erfaringsutveksling som en viktig verdi de får ut av samarbeidet med næringslivet.

Utfordringer ved samarbeid med bedrift eller næringsliv

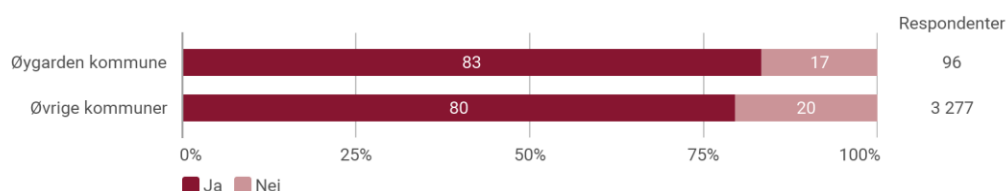
Når det kommer til utfordringer ved samarbeid med bedrifter eller næringsliv, påpeker de fleste at det er ingen utfordringer med samarbeidet og er utelukkende positivt. Av de som opplever utfordringer derimot, trekkes det frem at de gjerne skulle fått mer spons. Her nevner noen at midler til større tiltak er vanskelig å få, mens en annen har forståelse for at bedriftene ikke sitter på uendelig med penger de heller. Av noen etterlengtes god dialog, bedre tid på å skrive søknader og innpass i nye bedrifter.

Konkurranse fra bedrift eller næringsliv

Det er betydelig mindre vanlig å oppleve konkurranse fra næringsliv/bedrifter enn andre foreninger. Kun 4 % av organisasjonene opplever konkurranse fra næringsliv/bedrifter, noe som tilsvarer 4 foreninger. Av disse nevnes treningskjeder og sponsorer som konkurranseområder.

Samarbeid med kommunen

Øygarden kommune blir vurdert av organisasjonene som svært samarbeidsvillig. 83 % av 96 organisasjoner opplever at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten. Dette er noe høyere enn det som er tilfellet i andre kommuner (figur 20), der 80 % av organisasjonene opplever at deres respektive kommuner ønsker å samarbeide med frivillig sektor.

Figur 20. Kommunesamarbeid: Opplever dere at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten?

Ønske om samarbeid med kommunen

Samarbeidet mellom kommune og frivillighet er tilsynelatende svært godt i Øygarden. Hele 98 % av organisasjonene som har et samarbeid i dag ønsker å fortsette dette, eller å samarbeide mer med kommunen. De resterende 2 % som ikke ønsker å fortsette samarbeidet befinner seg kun innenfor kulturorganisasjonene, resten av organisasjonene har ikke dette ønske.

Kommunen er i tillegg en attraktiv samarbeidspartner. Når det gjelder andelen som *ikke* har et samarbeid med kommunen i dag, kan 77 % av 49 organisasjoner tenke seg å innlede et slikt samarbeid. Innenfor internasjonale organisasjoner og helse og sosiale tjenester ønsker alle foreningene et slikt samarbeid. I resten av kategoriene er det godt over halvparten av foreningene innen hver kategori som ønsker å inngå et samarbeid med kommunen. Innenfor lokalmiljø og bosted har 83 % lyst til dette. Kulturorganisasjoner, rekreasjon eller sosiale foreninger og politikk- eller interesseorganisasjoner har 75 % lyst til å samarbeide med kommunen. Tros- eller livssynsorganisasjoner og idrettsorganisasjoner har begge en 67-prosentandel som ønsker samarbeid med kommunen.

Tema for samarbeid

Organisasjonene ble bedt om å definere ønskelige temaer for samarbeid med kommunen. I spørsmålet gis følgende eksempler på temaer: inkludering av flyktninger, næringsutvikling, folkehelse eller utvikling av næringsmiljø. Disse eksemplene benytter de aller fleste av respondentene seg av i større eller mindre grad. Næringsutvikling er det kun en respondent som nevner, mens de andre temaene nevnes av flere. Folkehelse nevnes som et ønsket tema av flere, men utdypes ikke ytterligere.

Når det gjelder *inkludering av flyktninger* har mange av respondentene et ønske om at kommunen skal gi informasjon om deres forening til flyktninger i kommunen, for eksempel om tur- og kortilbudet som finnes. Flere ønsker å hjelpe til med inkluderingsarbeid, og trekker frem viktigheten av dette.

En annen gjenganger er *utvikling av næringsmiljø*. Av de som utdyper, nevnes trafikkisikring, offentlig vann og forbedring av uteområder. Her kommer en respondent med et konkret forslag til utvikling av nærmiljø, nemlig ved at kommunen holder møter med mer spesifikke temaer, som for eksempel hvor man vil ha turløyper og belysning.

I tillegg kommer flere av respondentene med et ønske om samarbeid med *utdanningssektoren*. Her trekkes det frem mer aktiv og forbedret skolefritidsordning, bedre utstyr på skolen og forebyggende arbeid i ungdomsskole med tanke på ungdommers synlige og usynlige utfordringer.

En tros- eller livssynsorganisasjon ønsker seg samarbeid om trosopplæring for barn og unge. En annen trekker frem at de kun har bruk for økonomisk og materiell hjelp fra kommunen.

Møtearenaer for frivillighet og kommune

Organisasjonene ble spurt om de ønsker at kommunen skal tilrettelegge for faste møter med frivillige lag og foreninger i kommunen. 71 % av organisasjonene (67 organisasjoner) ønsker at kommunen skal gjøre dette. 29 % har dermed ikke et ønske at kommunen skal tilrettelegge for faste møter med frivillige lag og foreninger (27 organisasjoner).

Hvordan slike møter skal organiseres fikk respondentene deretter spørsmål om. Et stort flertall ønsker årlige eller halvårlige møter med andre lignende foreninger og kommunen. Disse møtene ønsker flere at kommunen skal organisere. De fleste vil at møtene skal foregå utenfor arbeidstid, og ha en tydelig agenda.

Videre er det noen variasjoner i hva respondentene ønsker: Noen ønsker møter kun med kommunen, gjerne med en fast kontaktperson, mens andre mener det er viktig at alle lag og foreninger må få tilbud om å delta på slike møter. Enkelte ønsker at digitale møter kan og bør benyttes, og noen andre vil at møtene skal foregå i nærområdet, eksempelvis på biblioteket, i kultursalen eller klubbhuset.

Hva samarbeider foreningene og kommunen om?

Anlegg, herunder vedlikehold, leieavtale og vakthold, er det respondentene trekker frem mest som det kommunen og foreningen samarbeider om. I tillegg går økonomisk støtte og tilskuddordninger igjen blant svarene. Noen samarbeider med kommunen om å arrangere større aktiviteter/arrangementer. Utover det, er det nokså variert hva de ulike organisasjonene samarbeider om: Idrettsorganisasjonene trekker særlig frem at kommunen og foreningen har samarbeidet om å opprette kiosk og kafé i idrettsanlegget. Kulturorganisasjoner trekker frem kommunens hjelpelighet med å kopiere opp brosjyrer. Kategorien lokalmiljø og bosted forteller at kommunen bistår med dataopplæring for eldre, sekretærhjelpe og bygging av sykkelbane i nærområdet.

Verdien av samarbeid med kommunen

Når det kommer til verdien av samarbeid med kommunen, kommenterer flere at samarbeidet er særdeles viktig og at verdien er høy. For mange er samarbeidet helt avgjørende for at organisasjonen skal kunne ha økonomisk trygghet og holde liv i aktiviteter og virksomheten. Noen bruker kommunens eiendommer til sin forening, andre betaler ikke husleie eller deler utgifter. Dette er i tråd med at det er svært utbredt å motta økonomisk støtte fra kommunen. Videre trekkes det frem at samarbeidet fører til forutsigbarhet og at behov blir dekket. Foreningene opplever også at man får synliggjort både foreningen og medlemmenes behov. Flere nevner at det er et samarbeid som gir verdi i form av kompetanse- og informasjonsutveksling.

Utfordringer ved samarbeid med kommunen

Når det kommer til utfordringer i møte med kommunesamarbeid er foreningene generelt positive og fornøyde med samarbeidet med kommunen, noe som gjenspeiles i de gode vurderingene av samarbeidet. Det er imidlertid flere som opplever utfordringer med samarbeidet. En gjenganger er dialog. Flere opplyser om at det er vanskelig å få til en god dialog med kommunen, og at dette er svært personavhengig. Foreningen opplever at de er avhengig av å tak i de «rette» personene for å få svar og hjelp med det de lurte på. Noen kaller dette «tilfeldighetsprinsippet», og at den man får kontakt med og den personens forståelse av frivillighet og samfunnsbygging, har konsekvenser for hjelpen foreningen mottar. En annen sier mange i kommunen ikke ser verdien av frivillig arbeid.

Noen peker på den nye kommunen som årsak til den dårlige dialogen; det er vanskelig å vite hvem i kommunen som har ansvar for hva, og at de gjerne skulle hatt en kontaktperson. I tillegg opplever en respondent at kommunen er travel og at ting derfor tar tid.

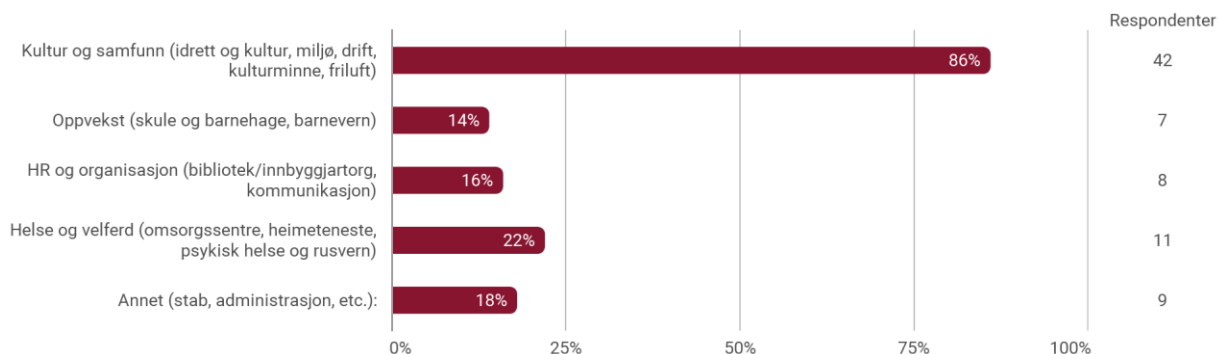
Konkurranse fra kommunen

Det er svært uvanlig at frivilligheten i Øygarden opplever konkurranse fra kommunen. Kun 3 % (3 organisasjoner) oppgir at dette er tilfelle. Denne konkurransen går, ifølge en respondent, ut på at kommunen overtar arbeidsoppgaver som idrettslagene tidligere har utført og dermed fått inntekter på, og at de nå har mistet disse inntektene. En annen skriver at ungdomsklubbene er et konkurranseområde.

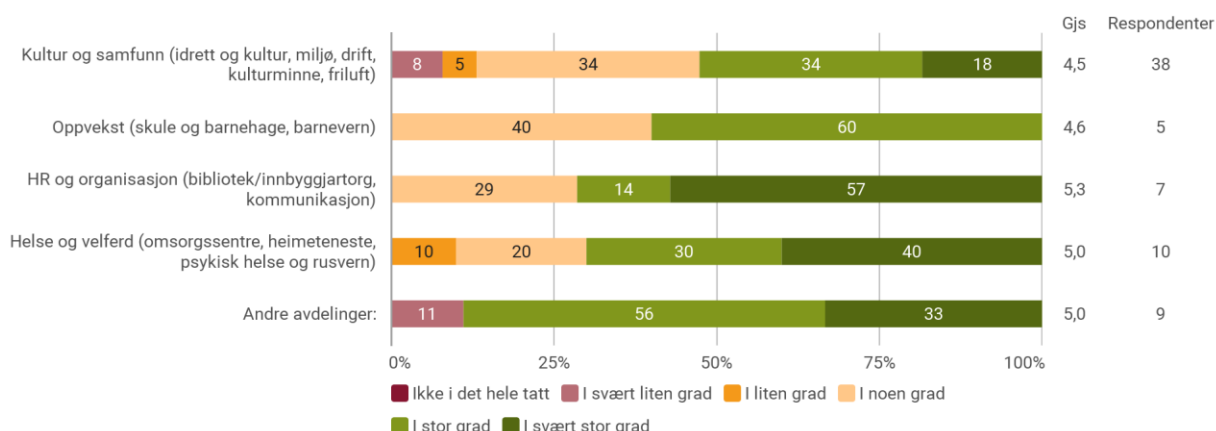
Samarbeid med ulike avdelinger i kommunen

I figur 21 ser vi hvilke avdelinger i kommunen organisasjonene samarbeider med. Figur 22 viser hvor godt de opplever at samarbeidene fungerer. Avdeling for kultur og samfunn er den avdelingen klart flest samarbeider med. Samarbeidene ser generelt ut til å fungere godt, der

samarbeidet med «andre avdelinger» og deretter teknisk avdeling blir vurdert høyest. Under skal vi se nærmere på samarbeidet med de enkelte avdelingene.

Figur 21. Samarbeid med avdelinger i kommunen: Hvilke avdelinger i kommunen samarbeider dere med? (mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 49.

Figur 22. Vurdering av samarbeid med avdelinger i kommunen: Vennligst vurder i hvor stor grad dere opplever at samarbeidet med avdeling(e) fungerer godt.

Kultur er den avdelingen i kommunen flest organisasjoner samarbeider med. Hele 86 % av de som samarbeider med kommunen samarbeider med område for kultur, noe som utgjør 42 organisasjoner. Den høye samarbeidsgraden med kulturavdelingen kan sees i sammenheng med at kulturorganisasjonene er godt representert i denne kartleggingen. Av de som samarbeider med denne avdelingen finner vi 26 % kulturorganisasjoner, 24 % lokalmiljø og bosted, 19 % av idrettsorganisasjoner. Videre tilhører 14 % rekreasjon eller sosial forening, 7% politikk- eller interesseorganisasjoner, både internasjonale organisasjoner og tros- og livssynsorganisasjoner har 5 % hver.

Organisasjonene ble bedt om å vurdere hvor godt samarbeidet med kommunen fungerer på en skala fra 1-6, der 1 er «ikke i det hele tatt» og 6 er «i svært stor grad», hvor den gjennomsnittlige vurderingen lå på 4,4. Omtrent under halvparten (49 %) opplever i stor eller svært stor grad at samarbeidet fungerer godt, mens 31 % svarer i noen grad. De resterende 12 % svarer at samarbeidet i liten eller svært liten grad fungerer godt.

42 organisasjoner samarbeider med avdelingen for kultur og samfunn. Dette utgjør 86 % av alle som har oppgitt at de samarbeider med kommunen. Av disse tilhører 26 % kategorien kulturorganisasjoner, og 19 % er idrettsorganisasjoner. Samarbeidet med kultur og samfunn har en gjennomsnittlig vurdering på 4,5. 52 % av organisasjonene mener i stor eller svært stor grad at samarbeidet med avdelingen fungerer godt. 34 % svarer at samarbeidet fungerer godt i noen grad, og 13 % i liten grad eller i svært liten grad.

22 % av organisasjonene (11 stykker) samarbeider med avdeling for helse og velferd. 27 % av disse er organisasjoner innenfor kulturorganisasjoner, tilsvarende 27 % er innenfor rekreasjon eller sosial forening. Politikk- eller interesseorganisasjoner, samt internasjonale organisasjoner står for 18 % hver. 9 % tilhører tros- eller livssynsorganisasjoner. 70 % rapporterer at samarbeidet fungerer godt i stor grad eller svært stor grad. 20 % opplever at samarbeidet i noen grad fungerer godt, og 10 % svarer i liten grad eller i svært liten grad. Den gjennomsnittlige vurdering av samarbeidets kvalitet ligger på 5.

8 organisasjoner (16 %) oppgir å samarbeide med avdelingen for HR og organisasjon. Denne avdelingen har en gjennomsnittlig vurdering på 5,3, hvilket er den høyeste vurderingen blant avdelingene for samarbeid. Her svarer 57 % at samarbeidet i svært stor grad fungerer godt, 14 % svarer at samarbeidet fungerer godt i stor grad, mens 29 % svarer i noen grad. Av organisasjonene som samarbeider med avdelingen, tilhører 38 % rekreasjon eller sosiale foreninger, 25 % tilhører politikk- eller interesseorganisasjon, og tilsvarende for lokalmiljø og bosted. 13 % tilhører kulturorganisasjoner.

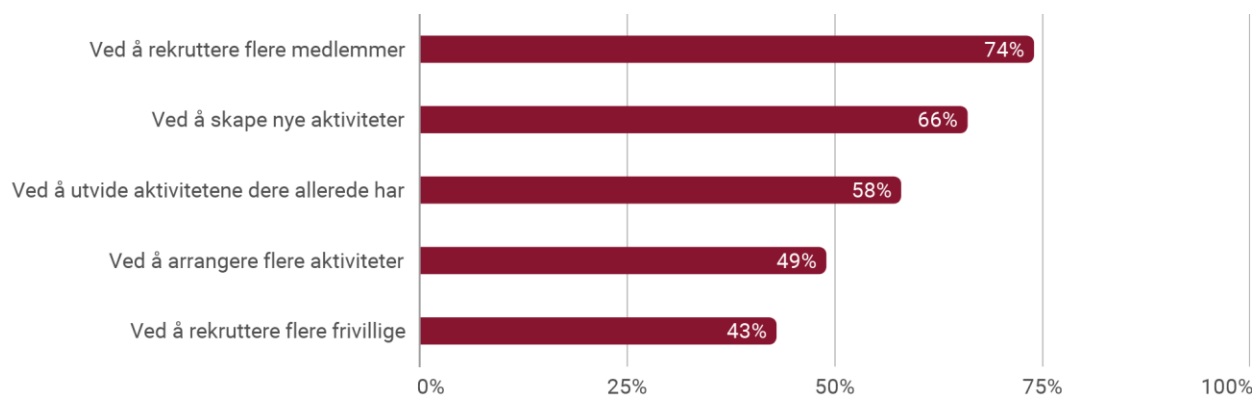
7 frivillige foreningene (14 %) svarer at de samarbeider med avdelingen for oppvekst. 43 % av disse tilhører kategorien idrettsorganisasjoner og 29 % tilhører kulturorganisasjoner. Både internasjonale organisasjoner og tros- eller livssynsorganisasjoner representerer 14 %. Samarbeidet vurderes til 4,6. 60 % mener samarbeidet fungerer godt i stor grad og 40 % mener det fungerer i noen grad.

Det er 9 organisasjoner (18 %) som oppgir å samarbeide med andre avdelinger i kommunene. Blant disse nevnes eiendom, miljøavdeling og NAV som samarbeidsavdelinger. Samarbeidet med andre avdelinger blir vurdert med et gjennomsnitt på 5. Hele 89 % melder at samarbeidet i stor eller svært stor grad fungerer godt, mens derimot 11 % mener at samarbeidet fungerer i svært liten grad.

6. Målsetninger og hindringer

Foreningenes viktigste utviklingspunkter

Organisasjonene ble bedt om å definere hvordan de ønsker å utvikle seg fremover. 74 % av organisasjonene ønsker å utvikle seg ved å rekruttere flere medlemmer (figur 23). 66 % ønsker å skape helt nye aktiviteter og 58 % ønsker å utvide aktivitetene de allerede tilbyr i dag. 49 % oppgir at organisasjonen kan utvikles ved å arrangere flere aktiviteter. 43 % ønsker å utvikle organisasjonen ved å rekruttere flere frivillige.

Figur 23. Utviklingspunkter: Hvordan ønsker dere å utvikle foreningen fremover? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 91.

Målsetninger

Organisasjonene ble bedt om å utdype om de har andre målsetninger. Mange ønsker å være tilgjengelig for nær- og lokalmiljøet. Her nevner flere at de ønsker å inkludere alle uansett bakgrunn og alder, at de ønsker å være et møtepunkt for nærmiljøet og flere uttrykker også et ønske om å bidra til et bedre nærmiljø. Derfor ønsker også flere av disse at de blir mer synlige i lokalmiljøet. Flere nevner å skape trygghet for barn og unge, andre ønsker å ta vare på seniorer. Hovedparten av kommentarene dreier seg derfor om organisasjonene har som mål å ta vare på menneskene i Øygarden kommune.

Flere nevner at en aldrende medlemsmasse gir utfordringer og noen har derfor mål om å rekruttere yngre medlemmer. Noen nevner at de ønsker å skape aktiviteter som tiltrekker seg nye medlemmer, og noen påpeker at det er viktig for dem å «følge med i tiden».

Kommunens rolle for å nå mål

Når det kommer til kommunens rolle for at organisasjonene skal nå sine målsetninger er økonomisk støtte et gjentakende tema. Noen nevner også at det bør være enklere å søke midler da det oppleves byråkratisk som det er i dag. Det er flere som ønsker at kommunen skal tilrettelegge for tilgang til lokaler.

Flere nevner at de ønsker at kommunen viser større interesse for foreningene. Her ønsker noen at kommunen bruker foreningene mer aktivt og andre ønsker å bli promotert av kommunen. Det kommer også fram at det er viktig å høre på foreningenes behov og ideer og gjerne dra nytte av det de har å tilby.

Noen never at de ønsker bedre kommunikasjon og informasjon fra kommunen, og større tilgjengelighet. Det nevnes blant annet et ønske om mer informasjon på hjemmesidene til kommunen.

Andre mener kommunen allerede er en god og viktig aktør og flere er fornøyde med kommunens bidrag. De ønsker at kommunen fortsetter å være en god støttespiller.

Hvilke andre faktorer eller aktører kan bidra til foreningene oppnår sine mål?

Blant andre faktorer eller aktører som kan bidra til måloppnåelse blir økonomisk støtte fra næringslivet hyppig nevnt. Mange ønsker også samarbeid med andre organisasjoner, forsamlinger og lag.

Flere trekker også frem at de trenger flere frivillige og engasjerte medlemmer som kan bidra, noen ønsker å rekruttere yngre personer til medlemsmassen. En aktør ønske kommunal tilgang til sjø og sjøliv, en annen trenger hjelp til å navigere i kompliserte lover og regler. En person nevner markedsføring av egen forening.

Hva hindrer foreningene fra å vokse?

Hindringer som organisasjonene møter er hovedsakelig knyttet til økonomi, egnede lokaler, menneskelige ressurser og rekruttering. Mangel på frivillig/medlemmer og økonomisk støtte kommer spesielt fram. Noen opplever at folk har endret vaner etter pandemien, og noen opplever at det generelt er lav interesse for frivillighet blant befolkningen. Noen trenger frivillige som tar mer ansvar. Enkelte mener at problemet ligger i mangel på egnede og store nok lokaler, mens andre peker på konkurranse fra andre aktører. Det blir også nevnt av flere at de ønsker å bli mer kjent blant befolkningen og noen opplever at bedrifter ikke forstår viktigheten av hva de driver med.

Konklusjon og anbefalinger

Undersøkelsen gir et bilde av utfordringer og ressurser blant frivillige organisasjoner i Øygarden. Kartleggingen kan dermed både brukes som et verktøy i videreutvikling av den konkrete frivillighetspolitikken og, i et større perspektiv, som en del av den generelle samfunnsplanleggingen i kommunen.

Ta vare på, og styrk frivilligheten i kommunen

Det kommer frem av undersøkelsen at foreningene i Øygarden er engasjerte i kommunen og i sitt nærmiljø. Samarbeidet med kommunen blir i all hovedsak blitt oppfattet som godt, og det verdsettes høyt av lag og foreninger. Kommunen blir også oppfattet som samarbeidsvillig av de frivillige organisasjonene. Allikevel er det flere som opplever utfordringer med samarbeidet, og dialogen med kommunen er en utfordring flere trekker frem. Det er viktig å legge til rette for at man når hele bredden av frivillige organisasjoner, og i Øygarden ser det ut til at man i større grad samarbeider med kultur og idrett enn andre deler av frivilligheten. Kommunen bør invitere inn og gå i dialog med organisasjonen rundt hva man kan tenke seg å samarbeide om og hvordan samarbeid bør foregå. I det videre arbeidet bør kommunen ta med seg dette.

Etablering av møtepunkter med frivilligheten

I utviklingen av en frivillighetspolitikk må hele frivilligheten med. Hele organisasjonsspekteret bør ha muligheten til å inngå dialog og samarbeid med kommunen dersom de ønsker det. 71 % av foreningene i undersøkelsen ønsker at kommunen skal etablere en fast møteplass for frivillige lag i kommunen. Dette kan være en god arena for å bli kjent og lære av hverandre. Gode samarbeidsarenaer kan være med på å gjøre det lettere å koordinere aktivitet og redusere opplevelsen av konkurranse mellom foreningene. Dersom kommunen bestemmer seg for å danne slike møteplasser, anbefales det at den lytter nøye til foreningenes innspill til hvordan dette kan organiseres. Her ser vi variasjoner i hva respondentene ønsker – fra hel- eller halvårslige møteplasser til møter med kommunen en til en.

Et viktig poeng med en slik arena, bør også være at foreningene får mulighet til å lære av hverandre og utveksle erfaringer seg imellom. Om kommunen skaper møteplasser for lag og foreninger kan det gi grobunn for samarbeid mellom foreninger. I Øygarden er det et godt samarbeid mellom lag og foreninger og nesten halvparten, 45 % prosent av organisasjonene som ikke samarbeider i dag, ønsker å få det til i fremtiden.

Utarbeid en helhetlig frivillighetspolitikk

Foreningene ønsker å vokse, å rekruttere flere medlemmer, utvide sine aktiviteter og å skape en god kommune å bo i for innbyggerne i Øygarden, med et rikt aktivitetstilbud og kulturliv. Frivillighet Norge anbefaler kommunen å legge til rette for dialog med frivilligheten om hva de ønsker å gjøre og støtte opp om dette engasjementet – på frivillighetens premisser.

En helhetlig frivillighetspolitikk bør være et strukturelt rammeverk som både frivillighet og kommune kan forholde seg til i sitt arbeid. Den bør både ta for seg kommunens rammebetingelser for de frivillige organisasjonene, og hvordan kommunen skal forholde seg til de frivillige organisasjonene. En god frivillighetspolitikk bør avklare hvordan samarbeidet mellom kommunen og frivillig sektor skal fungere. I undersøkelsen kommer det frem at Øygarden har en

vanlig utfordring, nemlig at kontakten med kommunen oppleves som noe tilfeldig og personavhengig. Videre ser vi at det er potensiale for mer samarbeid med flere avdelinger i kommunen. En frivillighetspolitikk kan være et verktøy for å utløse flere av disse mulighetene.

Frivillighet Norge mener at kontaktpunkter for hele frivilligheten i prosessen med utviklingen av frivillighetspolitikken er en forutsetning for utvikling av en god kommunal frivillighetspolitikk.

Større rom for frivillighet

Kommunen har mulighet til å være en tilrettelegger for de frivillige organisasjonene, både i samarbeid og for aktiviteten de frivillige organisasjonene driver uavhengig av kommunen. I dette arbeidet er det viktig å følge opp kommunens rolle som leder og partner, gjennom å legge til rette for kommunikasjon, gode strukturer og økonomisk støtte. Kommunen er også en aktør som sitter på mye kompetanse.

Kommunen må ta høyde for at administrasjonsarbeid legger press på foreningene, spesielt foreningenes styremedlemmer. Dette kan tappe foreningene for tid og kapasitet. Kommunen bør sikre at deres regelverk og ordninger skaper forutsigbarhet og mulighet til å tenke langsiktig for alle typer foreninger.

Av konkrete forslag Frivillighet Norge anbefaler kommunen å iverksette for å legge bedre til rette for frivillig aktivitet er:

- Tilby opplæring for styremedlemmer i frivillige foreninger i temaer som søknadsskriving, rekruttering og styrearbeid. Dette kan være med på å lette utfordringen med å rekruttere.
- Bidra til arenaer hvor organisasjonenes aktiviteter blir synlig for innbyggerne.
- Forenkle byråkratiet ved å
 - Samle relevant informasjon om hvor og hvordan foreningene kan søke om støtte.
 - Gi forutsigbare avtaler om driftsstøtte til foreningene som gjør at de kan planlegge aktivitetene sine.
 - Gjennomgå offentlige lokaler med sikte på at disse er universelt utformet og tilgjengelig for frivilligheten når de ikke er i annen bruk.

Læring i kommunen

Undersøkelsen viser at samarbeidet med kommunen oppleves som vellykket for respondentene, og at foreningene samarbeider med ulike avdelinger i kommunen. Likevel varierer hvor mange som samarbeider med avdelingene, og det kan oppleves som vanskelig å vite hvor man skal henvende seg. Selv om samarbeidet oppleves som positivt kan det være mye å hente på å utvikle kommunens kompetanse på å samarbeide med frivilligheten. Det anbefales at kommunen legger til rette for læring og erfaringsutveksling mellom enhetene slik at alle enheter har et godt samarbeid med de frivillige organisasjonene. Kommunen bør bygge opp kompetanse i å samarbeide med frivilligheten på tvers av de ulike kommunale sektorene slik at samarbeidet med frivilligheten blir en naturlig del av hverdagen for alle aktuelle kommunalt ansatte. Frivillighetens egne tilbakemeldinger om sine utfordringer bør anerkjennes av de kommunalt ansatte og tas høyde for i samarbeidet.

For å gjøre det enkelt å være frivillig og drive en frivillig organisasjon i Øygarden, bør man se om det kan legges til rette for at foreningene har egne, faste kontaktpersoner i kommunen for å få bistand til søknader og leieavtaler og støtte til å legge til rette for sine aktiviteter og i spørsmål om samarbeid med en offentlig instans.

Samarbeid

De fleste respondentene samarbeider allerede med kommunen, og de fleste som ikke har et samarbeid i dag ønsker seg det i fremtiden. 83 % opplever at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten. Respondentene peker på flere områder der de ser mulighet for å samarbeide med kommunen, for eksempel til utvikling av nærmiljø og inkludering av flyktninger. Noen av respondentene ønsker større grad av samarbeid med oppvekst, for eksempel for å bidra til utstyr, tilbud i skolefritidsordning.

I fremtidige samarbeidsprosesser er det viktig at arbeidet foregår på de frivillige organisasjonenes premisser. Når kommunen skal samarbeide med frivillige organisasjoner for å løse samfunnsutfordringer er det viktig at man i fellesskap finner nye løsninger på utfordringer man ser, da er det viktig å involvere de frivillige organisasjonene tidlig i planleggingsfasen. Problemene som skal løses må ha sammenheng med de frivillige organisasjonenes kjerneområder slik at de fortsatt kan drive og utvikle sine egne aktiviteter. Frivilligheten må beholde sin uavhengige stilling, også når man samarbeider med kommunen.

Frivillig.no og Ungfritid.no

Flere respondenter peker på at rekruttering av tillitsvalgte, frivillige og synliggjøring av organisasjonen er utfordrende. Frivillighet Norge drifter rekrutteringsportalen Frivillig.no, som også en del av organisasjonene melder at de bruker i rekrutteringsarbeidet. Her kan foreningene legge ut oppdrag de trenger frivillige til og informasjon om egen forening. Informasjonen om foreningen som legges inn på Frivillig.no kan også fungere som en side med informasjon om foreningen i tillegg til oppdragene som legges ut. På den måten kan de øke synligheten i egen kommune og rekruttere flere frivillige.

Med samme tankegang og samme tekniske plattform som Frivillig.no, har Frivillighet Norge utviklet den nye nettsiden Ungfritid.no med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB. Ungfritid.no er en digital oppslagstavle hvor frivillige organisasjoner kan legge ut varige organiserte fritidsaktiviteter for barn og unge. Nettsiden gjør det enklere for frivillige organisasjoner å finne nye deltagere, og enklere for barn, ungdom, foresatte og andre å finne varige fritidsaktiviteter. På stotte.ungfritid.no finnes en oversikt over støtteordninger for å delta i fritidsaktiviteter fra både det offentlige, næringslivet og organisasjoner.

Vi anbefaler kommunen å informere organisasjonslivet i Øygarden om disse mulighetene på flere plattformer. Det er også mulig å lenke direkte til oppdragene og aktivitetene på Frivillig.no og Ungfritid.no fra Facebook og egne nettsider.

Fritidserklæringen

Kommunene ved KS, frivilligheten og staten har gått sammen om en felles innsats for at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal få mulighet til å delta jevnlig i én organisert fritidsaktivitet. Fritidserklæringen bygger på FNs konvensjon om barnets

rettigheter, som sier at barn har rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder. Løsningene for hvordan barn kan delta i organiserte tilbud, vil variere fra kommune til kommune og mellom lokale organisasjoner, klubber, lag og foreninger. Vi anbefaler at kommunen bidrar i dette arbeidet, både økonomisk og ved å være en pådriver i det lokale arbeidet med å sikre at alle barn får muligheten til å delta i minst én organisert fritidsaktivitet.

Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU) er en sammenslutning av frivillige organisasjoner som har utviklet et samtaleverktøy for å gjøre det enklere å lage inkluderende fritidsaktiviteter for barn. Frivillighet Norge anbefaler kommunen å informere foreninger, skoler og andre som driver aktivitetstilbud for barn om verktøyet og problemstillingen. *Allemed* finnes i tre versjoner: En rettet mot lag og foreninger, én mot kommunens ansatte, og et eget verktøy av og for unge. Målet for alle er å skape diskusjon og finne gode tiltak som kommunen kan gjøre alene og/eller i samarbeid med frivilligheten. Verktøyene er gratis og kan lastes ned fra allemed.no.

De ti frivillighetspolitiske bud

På Frivillighet Norges årsmøte 2015 vedtok en samlet frivillighet ti frivillighetspolitiske bud for samarbeid mellom frivillig sektor og kommune. Vi anbefaler at kommunene bruker disse i utvikling av sin frivillighetspolitikk. Disse er lagt ved nedenfor.

- 1. Kjenn frivilligheten i kommunen din**
Innhent kunnskap om de frivillige organisasjonene. Hva driver de med? Hvilke mål, ressurser og utfordringer har de? Vil de samarbeide mer med kommunen, næringsliv, eller organisasjoner?
- 2. Vedta en tverrsektoriell kommunal frivillighetspolitikk**
Inviter hele bredden av frivilligheten til dialog. Tenk frivillighet i all kommunal planlegging. Frivillighetspolitikken bør revurderes ved nytt kommunestyre.
- 3. Anerkjenn frivillighetens egenverdi**
Frivillige er frie og villige til å gjøre det de vil. Det må de få lov til å være, ellers dør frivilligheten ut.
- 4. Forenkling gir mer frivillighet**
Tiden som brukes på byråkrati er tid som kan brukes på mer frivillighet. Gjennomfør tiltak som forenkler søknadsskriving, rapportering og kontakt med kommunen
- 5. Tilrettelegg for frivillighetens egenutvikling**
Vis organisasjonene tillit og legg til rette for at de kan nå sine egne mål. Da når kommunen samtidig mange av sine mål.
- 6. Skap dialog med frivillighet**
Skap faste møteplasser for organisasjonene. Rådfør dere med frivilligheten. Gi kommunalt ansatte opplæring i frivillighetsmangfoldet, slik at de kan invitere flere folk til å bli med. Husk at frivillige ofte jobber, så møter må være etter arbeidstid!

7. **Anerkjenn og støtt opp om frivillighetens merverdi**

Frivilligheten er «samfunnets vaktbikkje» og skaper bl.a. lokalsamfunnsutvikling, kunnskap, sosiale møteplasser, tilhørighet, demokratiopplæring og er helsefremmende.

8. **Gi frie midler**

Frie midler er en forutsetning for at frivilligheten kan vokse på egne premisser.

9. **Ikke konkurrer med frivilligheten**

Tilrettelegg for bedre rekruttering av frivillige til organisasjonene. Ikke «stjel» de frivillige fra organisasjonene for å utføre kommunale tiltak.

10. **Skap forutsigbarhet for frivilligheten**

Forutsigbare rammer skaper bærekraftig drift og utvikling i frivilligheten. Et eksempel er å legge til rette for lokaler som frivilligheten kan bruke.

Liste over figurer

Figur 1. Organisasjonstype: Hva slags type lag/forening er dere? (Kategoriene er basert på FNs internasjonale kategorisering av frivillige organisasjoner). Antall respondenter: 114.	9
Figur 2. Aktiviteter: Hvor ofte har dere aktiviteter? Antall respondenter: 113.	11
Figur 3. Aktiviteter: Tilbyr dere aktiviteter som også personer som ikke er medlem kan delta på? Antall respondenter: 113.	12
Figur 4. Utvikling i medlemsmasse: Hvordan har medlemstallet utviklet seg de siste 5 årene? .13	
Figur 5. Rekruttering: Hvor lett eller vanskelig er det å rekruttere følgende grupper til laget/foreningen?	14
Figur 6. Innsats: Hvem gjør frivillig innsats i forbindelse med foreningens aktiviteter? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 110.....	16
Figur 7. Inntektskilder: Hvordan finansierer dere aktivitetene i laget/foreningen? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 100.....	17
Figur 8. Inntektskildenes viktighet: Omtrent hvor stor andel av inntektene utgjør følgende inntektskilde(r)?.....	18
Figur 9. Medlemskontingent: Hva koster medlemskap i året i lokallaget/foreningen?	19
Figur 10. Mulighet for finansiering av nye aktiviteter.....	20
Figur 11. Utgifter: Hvor stor andel av foreningens utgifter går med til følgende utgiftsposter? ...	21
Figur 12. Tilfredshet med lokaler.	22
Figur 13. Universell utforming i lokalene	23
Figur 14. Samarbeid med andre lag/foreninger.	24
Figur 15. Samarbeid med bedrift/næringsliv.	24
Figur 16. Samarbeid med kommunen: Har dere samarbeid med kommunen i dag?	25
Figur 17. Vurdering av samarbeid med andre lag/foreninger.....	26
Figur 18. Vurdering av samarbeid med bedrift/næringsliv.	26
Figur 19. Vurdering av samarbeid med kommunen: Hvor vellykket mener du at samarbeidet med kommunen er?	27
Figur 20. Kommunesamarbeid: Opplever dere at kommunen ønsker å samarbeide med frivilligheten?	30
Figur 21. Samarbeid med avdelinger i kommunen: Hvilke avdelinger i kommunen samarbeider dere med? (mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 49.	33
Figur 22. Vurdering av samarbeid med avdelinger i kommunen: Vennligst vurder i hvor stor grad dere opplever at samarbeidet med avdelingen(e) fungerer godt.	33
Figur 23. Utviklingspunkter: Hvordan ønsker dere å utvikle foreningen fremover? (Det var mulig å krysse av på flere alternativer). Antall respondenter: 91.....	35

